

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, tiskati počinje in pravično, ter veča po pošti prejemam na avstro-ogrsko deželo na vsa leta 25 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na eden mesec 3 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na doma na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na eden mesec 3 K. Kdor hodi sam ponj, plača na vsa leta 22 K, na pol leta 11 K, na četrt leta 5 K 50 h, na eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez istodobne vplačila naročnine se ne osira. — Za ostanila se plačuje od peterostopne petiti-vrste po 12 h, če se ostanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Uredništvo in upravnštvo je v Knašvih dlicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagovito pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Zaradi praznika izide prihodnji list v petek, 9. decembra 1904.

Najnovejša kapucinada.

Ko je ljubljanski škof dočital sobotno nadaljevanje našega listka »Konklave leta 1903«, je sedel za mizo in spisal na adresu dr. Ivana Tavčarja kot odgovornega urednika »Slov. Naroda« naslednje pismo:

V Ljubljani, 3. dec. 1904.

Gospod Doktor!

Kako dolgo boste še nadaljevali neresnične in obrekljive feljtone pod naslovom »Konklave«? Skoraj ne morem misliti, da resnice ne veste ali nečete vedeti, še manj pa morem misliti, da vedoma in nalašč deloma obrekujete, deloma resnico napačno zavijate in iz nje spako napravljate.

Pohujšanja ste že mnogo napravili, vero manogim omajali, cerkvene dolžnosti mnogim pristudili: za vse to ste vi odgovorni pred večnim sodnikom. Sodeč po »Narodu«, ki je Vaš list, bi trdil, da ste vero ne le v Kristusa, ampak celo v Boga samega že popolnoma zavrgli; toda resnica le ostane: je Bog v nebesih, ki nas hoče po Sinu Svojem Kristusu v katoliški cerkvi izveličati in gorje onemu, ki je po lastni krivdi resnico izgubil in zašel na pota zmotnjave in še bolj gorje onemu, ki je postal apostel zmot, v katere skuša ves svet zaplesti!

Tudi za Vas pride zadnja ura; tudi za Vas pride večnost in na njene pragu sodba živega Boga...

Zdramite se, dokler je še čas! Za Vas in za Vašo družino molim.

Vaš

škof

Dr. Anton Bonav. Jeglič.

To škofovo pismo je prava prava kapucinada. Vsa vsebina tega pisma so prava natolecovanja, plitve fraze in otročje grozje; ves duševni arzenal ljubljanskega škofa obsega zgolj sredstva, s katerimi se pač plaše pastirski na deželi in pobožne kuha-

rice po mestih, s katerimi pa se vendar ne poskuša prepričevati resnih ljudi!

Škof je svoje pismo adresiral na osebo dr. Tavčarja in mu nalaga popolno odgovornost za vse, kar stoji v »Slovenskem Narodu«. Ob sebi se rasume, da se dr. Tavčar te odgovornosti tudi čisto nič ne brani, ter v tem oziru ne posnema ljubljanskega škofa, ki je po cerkvenih postavah odgovoren za svoje časopise, pa skuša to odgovornost prikriti in utajiti. To mora pa naposled tudi škof uvideti, da dr. Tavčar ne more vsakega spisa pred objavljenjem preiskati na vse strani, kakor preišče sodnik kako pravdo zadevo, nego da se mora zanašati v tem oziru na dotične pisatelje.

Stališče upravnega odbora »Narodne tiskarne« in dr. Tavčarja pa je, da se smetudi pri nas Slovenceh o vsaki stvari, tudi o cerkvenih in verskih vprašanjih, svobodno pisati. Vsak človek ima pravico, da v mejah veljavnih zakonov svobodno izraža svoje mnenje in izraža svoje prepričanje. To je ena najelementarnejših človeških pravic, to je temelj vsake svobode, to je postulat vsakega napredka in stranka, ki bi zatajila to načelo, bi izgubila vsako pravico, imenovati se svobodno-miselno. Naš list se temu principu nikdar ne izneveri in zato bo kakor doslej, tudi v prihodnje brez strahu in ne ozirajo se na škofove groznje, priobčeval tudi razprave o cerkvenih in o verskih zadevah. Bilo bi žalostno in naravnost dokaz naše inferiornosti, če bi na vsem Slovenskem ne bilo lista, ki se upa tudi v cerkvenih rešeh svobodno govoriti.

Ne bomo se s škofom pripravili o Bogu, o Kristusu in če je izveličanje dosegljivo res samo posredovanjem katoliške cerkve, z ogorčenjem pa zavračamo kotskrajno predrznost škofovo natolecovanje, da so feljtoni o kon-

klavu neresnični in obrek-ljivi.

Če je v naših feljtonih bilo kaj neresničnega, naj škof to dokaže in ovrže, saj ima pri rokah svoje dušne voditelje, jezuvite, saj ima na razpolago celo vrsto profesorjev bogoslovja, kanonikov in drugih duhovnikov. Priobčili smo v zadnjih letih že razprave: »Rimski klerikalizem«, »Obrambna sredstva proti klerikalizmu«, »Katoliški vzorci«, »Petrova skala« in »Izza temnih dni«. V teh obširnih spisih so se obravnavali najrazličnejši cerkveno-politični in verski problemi, ali škof in njegovi duhovniki niso bili vstanunati razprave kaj odgovoriti, marveč so vsi skupaj lepo molčali.

Nam se gre pri objavljenju tistih spisov samo za resnico. Tudi slovenski narod naj izve resnico; če je v teh spisih kaj neresničnega, naj škof in njegovi duhovniki to dokažejo. Ako je katoliška cerkev božja ustanovitev, potem se nima bati nobene razprave o svoji preteklosti, o svojih uredbah in o svojih naukih in bo vsaka javna polemika samo utrdila njeno stališče; seveda, če to ni, potem je lahko umeti škofovo pritožbo, potem pa ne smejo niti škofove groznje nikogar zadrževati, da ne bil delal na spoznanje najmilejše božje hčerke — resnice.

Očitati nam pa obrekovanje — to je nesramnost. Čisti in pošteni so naši nagibi, plemeniti in vzvišeni so smotri našega delovanja in zato nas škofovo natolecovanje niti ne doseže in prepričani smo, da bomo pred večnim sodnikom dosti laglej prestali sodbo, kakor n. pr. ljubljanski škof, ki je storil slovenskemu narodu toliko zla.

Mi smo politična stranka in kot taka smatramo vero za privatno zadevo srca, razuma in vesti vsakega posameznika. Kot politična stranka imamo nalogo, da ustvarimo tak zunanji red, ki bo slovenskemu narodu

omogočal ne le ohranitev svoje individualnosti, nego mu tudi zagotovil politični, narodni, gospodarski in kulturni napredek. Za kraljestvo, ki ni od tega sveta, naj se vsak posameznik briga — med nami to ne dela nobenega razločka, če je kdo veren katoličan ali če nima vere, da je le spodoben človek in hoče sodelovati pri delu za narod. Ko bi se cerkev ne vtikala v posvetne zadeve, ko bi njeni duhovniki ne porabljali vere za politične namene, ko bi duhovščina ne izkoriščala iz vere ljudstva vraslega vpliva za politične in druge svrhe, ki nimajo z vero ničesar opraviti, bi nam niti v sanjah ne prišlo v misel, baviti se s cerkvenimi zadevami.

A kaj vidimo! Vera je dandanes samo še orožje za politične boje; cerkve, spovednice, zakramenti, vse služi samo še zato, da dobi duhovščina posvetno oblast v roke. Proti temu pa se bomo vedno borili, ker zahteva to korist in prihodnost slovenskega naroda, in zato bomo tudi v prihodnje cerkvi, njeni preteklosti in njeni sedanjosti posvečevali tisto pozornost, kot doslej. Če hočejo škof in njegovi duhovniki, naj se jih perdonira, naj se ne bavimo z njihovimi zadevami, potem morajo predvsem skrbeti, da ne bo vzrokov za to, skrbte naj, da se povrnejo pred altar in da bo vera zopet religija in ne samo s plašdem svetosti opremljeno sredstvo za vladanje, zatiranje in izsesavanje naroda.

Vojna na Daljnem Vztoku.

Obstreljevanje portarturškega pristanišča.

V ponedeljek so pričeli Japonci s 203metrskega griča obstreljavati v pristanišču usidrane ruske vojne ladje. Tri od njih so baje jele goreti, a ven-

dar so oženj tekom 20 minut pogasili. Oklopnica »Peresvjat« je bila baje štirinajstkrat zadeta in je navidezno znatno poškodovana.

Japonci so izračunili, da je takozvani 203metrski grič dejansko visok 210 metrov.

Po poročilih iz Londona so operacije pred Port Arturjem nekoliko zastale; vendar pa se sodi, da bodo zastavili Japonci vse moči, da čimprej dobe Port Artur v svoje roke. — To poročilo torej zatrjuje, da Japonci sedaj streljajo na ruske vojne ladje, ki so usidrane v luki. Nočemo dvomiti, da bi to ne bilo mogoče, vendar pa pripominjamo, da se je vse to že pred več nego enim mesecem poročalo in da je v dotičnem poročilu doslovno stal tudi stavek: »Oklopnica »Peresvjat« je bila štirinajstkrat zadeta in navidezno znatno poškodovana.«

Da se torej sklepati, da je vsa vest od kraja do konca izmišljena in da se dotičnemu »vojnemu poročevalcu« ni zdelo niti vredno izmisliti kaj novega, marveč je samo pogrel zopet vest, ki jo je že pred več nego mesecem poslal med svet.

Brezuspešni poskusi.

»Daily Telegraph« se poroča iz Čifua: Japonci poskušajo z vso trdovratnostjo, da bi osvojili severne fore, toda brez vsakega uspeha.

Iz Port Arturja in Daljnega došli potniki pripovedujejo, da dobivajo Japonci vsak dan nove voje na pomoč in so dobro preskrbljeni s topovi in streljivom, a vkljub temu še Rusi vedno vztrajajo v trdnjavi in ni upanja, da bi se mogli prisiliti h kapitulaciji.

Po železniški progi so celo prevajajo v Liaojang artiljerijske baterije in vojaki. Iz Mukdena je došlo poročilo, da so Rusi pričeli z ofenzivo.

Izpad ruskega brodovja iz Port Arturja.

V Tokiju so prepričani, da bo rusko portarturško brodovje vdrlo iz pristanišča, čim bo postal položaj za

LISTEK.

Njen Mefisto.

Slika s Miklavževoga večera. Ivan Č. Levov.

Gotovo mi bodele verjeli, da ni imela Slavica Zoranova še nikdar toliko opraviti, kakor ravno danes na Miklavžev večer. V enomer so ji švigale bistro oči semtertja, vedno se je premikala njena kodrasta glavica na desno in levo, naprej in nazaj. Očesci ste se ji bliskali, in če je zagledala kaj prav lepega, je pocukala sestro Darinko, ki je tako modro poleg nje sedela, za krilo ter hitro šepnila:

»Linka, Linka, lej, lej! Kakšen parkelj!«

»Ali se ga kaj bojiš? Glej, kakšen je!«

»Sem gre!« Slavici se zategnejo mala usteca na jok in plašno se prišne k sestri, češ, naj jo vendar ona brani. Ali kmalu jo Darinka potolaži, in že prične izza sestrinega komolca ven kukati.

»Glej ga, Slavica, saj ni tako grd in hud, kakor se ga ti bojiš. Nič ti ne sme narediti, jaz te bom branila.«

Koketno pogleda parklja, ki je stal pred njo, ter si vihal črne brčice.

»Gospica, vaša sestra je popol-

noma varna pred menoj, če bo pridna in poslušna, sicer pa ne prizanesem niti vam! Le pomignem svojim duhom in takoj vas odpeljejo v pekel!«

»Ej Mefisto, tako hudo pa zopet ne bode; svojih služabnikov pa tudi ne bodele vznemirjali za vsako malenkost.«

»Gospica, je-li to malenkost, če se ne pokorite zapovedim samega svetega Miklavža? Sicer pa, gospica, vam smem ponuditi roko, da vas popeljem pogledat delovanje Miklavževog?«

In dvorljivo se ji pokloni ter ji ponudi roko.

»Slavica, pojdi k mami, jaz pridem takoj nazaj!« Mala gre res k mami, ter ji pove, da je odpeljal Darinko parkelj.

»Tisti-tam le, ki ima sabljo!«

Gospa Zoranova je pač pozorno gledala za Mefistom, a nikakor ga ni mogla spoznati.

Mefisto je med tem vodil svojo damo po dvorani, tupatam je izpregovoril kako šaljivo, da je vzbudil pri vseh smeh, a kmalu je naletel na sv. Antona.

»Poberi se! Apaga te, satanas! Ne zapeljuj mi nedolžnih duš!«

In vzdignil je svojo palico na satana, a ta se mu postavi v bran. Bli skovito je izdrl meč iz nožnice in slabo

bi se godilo svetemu možu, da ni opozoril angelj Miklavža na predrznega hudiča.

»Izgini!«

In moral je bežati s tako naglico, da niti časa ni imel posloviti se od svoje dame, h kateri je angelj pristopil, ter jo tako rešil iz rok satanovih.

Peljal jo je k Miklavžu, da bi jo ta izprašal, je-li že res tako izgubljena, da ni več upati rešitve.

In Darinka ni prestala izkušnje.

Ko je izgovoril Miklavž besede: »Hudiči, odpeljite jo!« priskočili so vsi črni, in so jo tirali v pekel.

Bila je to pravzaprav soba za garderobo, kjer je že našla vse polno tovaršč, kakor tudi gospodov, ki so isto tako goreli tu v peklu. In tu ni bilo dolgočasno, zabave nikakor ni manjkalo, kajti vsak trenutek je prišel kak nov nesrečnik.

Tudi Mefisto se je pokazal semtertja, da je pogledal, delajo li dovolj uspešno njegovi pomagači.

Vselej je bil z veseljem sprejet v svojem kraljestvu, in kaj rad se je pomudil v krogu, kjer je bila Darinka.

»Kaj lepo moderno imate urejeno tu v peklu«, ga ogovori Darinka.

»Ali ste mislili, da smo mi tako starokopitni, da bi si ne privoščili naj-

modernejših naprav v pravem pravcatem

peklu? Zagotovim vas, da ne bi nikjer, niti v najmodernejšem hotelu tako udobno stanovali. Pomislite, električna vzpenjača, električna luč, peči se kurijo z elektriko, sploh vse, kar nam je dala moderna tehnika, vse smo si omislili.«

»Nisem si mislila, da ste v peklu tako napredni. Ali vam se že sme verjeti, ker ste njegov pravi poglavar. Kje pa imate vse te veličastne stvari?«

»Če hočete iti z menoj, vam vse pokažem, a samo vam.«

Zopet ji je ponudil roko ter jo galantno peljal iz pekla, da ji razkaže svoje kraljestvo.

A glej, tu je prišel kazati satan svojo slabost, namesto svoje moči. In prišel ji je govoriti, začeloma po ovinkih in v svoji vlogi kot Mefisto, potem pa kot ubogi človek, kako s ab in reven je proti njeni moči, čaru njenih oči. Pravil ji je celo povedal, kolikokrat bi se že rad z njo seznanil, a prej ni bilo to nikdar mogoče, šele sedaj.

Ona je gledala v tla in po glavi so ji rojile čudne misli. Kako se vendar naenkrat vse preobrne? Prejsmeb in šala, a sedaj? Kaj naj vendar reče? Tudi ona ga je vedno rada videla in vedno ji je nekako tesno in obenem prijetno postalo, če jo je na ulici pogledal s svojimi temnimi, melanho-

ličnimi očmi, in če se je potem nazaj ozrle, videla ga je vedno, ko je strmel za njo. Začetkom se ji je to laskalo, a sedaj se ji je vedno bolj silil v njene misli, vedno ji je bil pred očmi njegov blede, interesantni obraz, tako, da je že vpraševala: kaj je vendar s tem človekom, s tem li že res zaljubljen vanj?

In danes? Pogleda mu v obraz in njune oči se srečajo. V njegovih gori ogenj in ta plamen ji vzburi kri in ona se nagne k njemu...

Tedaj pa pride mala Slavica in njen zvonki glasček zaklee: »Linka, Linka!«

Oba skočita narazen, in Darinka prijazno vpraša: »Kaj je Slavica?«

»Lej, Linka, angelj daleč in kvišku drži polno pest piškotov.«

»Ali ti je Miklavž dal? Pojdi nazaj k mami, jaz še ne smem, ker sem v peklu.«

Slavica še enkrat pomembno in važno pogleda v parklja ter stede nazaj v dvorano.

Ko pride do mame, da spraviti piškote ter prav: »Linka je pri parklju, mu je dala...« in nagajiva kodrolaska našobi mala usteca na poljub.

ladje v luki neznosen. Večina ruskih ladij najbrže ni več sposobna za boj, toda nekaj jih je gotovo še, ki še niso bile poškodovane.

Rusi so na gotovih mestih odstranili usidrane mine, očitno zbog tega, da imajo ladje prosto pot iz luke.

„Daily Telegraph“ se poroča iz Šanghaja, da je več mornarjev s torpedovke „Raztopni“ ušlo v Hongkong.

Ugodna poročila generala Steslja.

Iz Petrograda se poroča, da je poslal general Steselj iz Port Artura poročilo, ki se glasi docela pomirjevalno in ki označuje japonske operacije zadnjega časa kot zelo malo uspešne. Z ozirom na to se tudi sklepa, da tudi osvojitve 203metrskega grča za obleganje ni posebnega pomena in odločilne važnosti. Neki visoki pomorski oficir je zagotovil nekemu tukajšnjemu poslaniku, da ni nikakega dvoma več, da še prispe baltiško brodogradnjo pravčasno na bojišče, da osvobodi Port Artur.

Togovo brodogradnjo.

Po poročilih iz Saseha so Japonci zastavili vse svoje moči, da čim prej popravijo svoje brodogradnjo, da bo zopet v celoti sposobna za boj. Oklopilci »Mikaza« in »Azahik«, ki ste bili močno poškodovani, ste že zapustili ladje delnico in tudi torpedovke so že večinoma popravljene. Po pomorski bitki dne 10. avgusta se je delalo v japonskih ladjedelnicah noč in dan in se je s tem doseglo, da je sedaj skoro vse Togovo brodogradnjo pripravljeno stopiti v boj z baltiško eskadro.

Z mandžurskega bojišča.

Iz Tokija se poroča: V soboto 3. t. m. ob dveh zjutraj je japonska pehota zavzela vas Kučiacu in pregnala sovražnika proti severu. Ta vas je bila prej v rokah ruske pehote, ki je imela puške na stroj. Na naši strani je ranjenih 12 mož, Rusi pa so izgubili okoli 30 mož.

Po poročilih iz Šanghaja se na haju v Kirinu ruska armada, ki šteje 50.000 mož. Sodi se, da bo do prodora proti jugu in skušala obiti japonsko desno krilo južno od reke Šaho. Kirin leži okoli 400 kilometrov severovzhodno od Mukdena.

»Birževija Vjedomosti« poročajo, da je general Oku nevarno zbolel.

»Berliner Tagblatt« pa javlja: Japonci so skušali obiti neki oddelek Renenkampfove vojske, a so zašli v zasedo in izgubili 1000 mož.

Vznemirjenje na Japonskem radi baltiške eskadre.

V Tokiju vlada veliko vznemirjenje radi baltiškega brodogradnjo in delajo se velike priprave, da se japonsko ladjeve uspešno lahko postavi v bran admiralu Roždestvenskemu. Japonski vojaški krogi računajo celo z možnostjo, da bo baltiška eskadra pretrgala zvezo Japonske z Mandžurijo in Liaotomgom in tako izolirala japonsko armado. Z ozirom na to se je že poskrbelo in ukrenilo vse po-

trebno, da se bo armada več mesecev lahko vojevala, ne da bi bila v svezi z domovino. Japonski trgovci so že pripravljeni na to, da bo vsled prihoda baltiškega brodogradnjo na bojišče dlje časa ustavljen ves promet.

Državni zbor.

Dunaj, 6. decembra. Interpelacije so se na zahtevo čeških radikalcev dobesedno prečitale. Med interpelacijami je najbolj smešna Sylvester-Dobernigova na naučnega ministra, naj se 9. maj 1905 kot stoletni rojstni dan pesnika Schillerja proglasi po celi Avstriji za vse šole prosti dan. — Poslanec Berger je interpeliral naučnega ministra zaradi naselitve francoskih kongregacijskih šolskih bratov na Gor. Avstrijskem. — Železniški minister dr. pl. Wittek je odgovarjal na celo vrsto interpelacij, nakar se je nadaljevala debata o vladni izjavi. — Poslanec Schreiter je izjavil, da je parlament dr. pl. Körberjeva žoga in narodi se napram njemu ne smejo niti ganiti. Dr. pl. Körber sploh ne mara delavnega parlamenta, ker mu je vladanje s § 14 udobnejše in ljubše. Nadalje je zelo ostro kritikoval klerikalno nižjeavstrijsko šolsko novelo, ki ni le nižjeavstrijsko vprašanje, temuč zadeva, ki mora vsakogar zanimati. Svoj govor je zaključil: »Med Slovani skrbite vlada in krona, da postane iz nemške enotne države mnogojezična federalistična razvalina. Nam je to malo mar, zakaj mi Vsenemci hočemo imeti nemško Avstrijo ali pa Avstrije ne potrebujemo.« — Posl. Biankini je v svojem govoru znova razpravljal o aferi namestnika Handla ter je posebno pobijal odgovor ministerskega predsednika o tem predmetu. — Poslanec Udržal je vprašal predsednika, zakaj ne pride bramovski minister k sejam, da bi odgovoril na njegove interpelacije. Tudi posl. grof Sternberg se je oglasil proti bramovskemu ministru, a ker so bili njegovi napadi preostri, mu je predsednik odtegnil besedo ter zaključil sejo.

Parlamentarni položaj.

Praga, 6. decembra. »Politika« se poroča z Dunaja, da je bilo danes posvetovanje med voditelji Mladočehov in Jugoslovancev ter se je konstatovalo, da pogajanja z vlado niso imela uspeha, tako da kluba ne moreta glasovati za proračun ali za refundiranje. Državni zbor se vsled tega pošlje na počitnice že ta teden, najbrže že koncem petkov seje. Upanje, da se položaj zboljša, je izginilo. Po novem letu se bodo nadaljevala prizadevanja za izboljšanje parlamentarnega položaja. Tudi češki poslanci že želé napraviti konec sedanjemu položaju mladočehskih poslancev. Vsled tega nameravajo k prihodnjemu zasedanju priti na Dunaj s novim programom, ki bo temelj za nadaljnjo politiko in taktiko čeških poslancev v parlamentu. Zaradi nedelavnosti državnega zbora tudi ni misliti na sklicanje češkega deželnega zbora.

Dunaj, 6. decembra. Tudi nemška ljudska stranka je sklenila, da glasuje le za refundiranje podporne kredita le s 155 milijoni, do čim je finančni minister v proračunskem odseku kategorično izjavil, da se mora za refundiranje dovoliti 695 mil K, sicer vlada sploh odtegne svoje predloge o podporah.

Dunaj, 6. decembra. Italijanski klub je imel po današnji seji posvetovanje ter je sklenil komunique, da Italijani vztrajajo, da se za italijansko vseučilišče izbere Trst, bodisi da se vprašanje o italijanski pravni fakulteti reši začasno ali stalno. Po seji je šla deputacija k ministerskemu predsedniku in naučnemu ministru ter je imela z obema daljše posvetovanje.

Zakon o izseljevanju.

Dunaj, 6. decembra. Zakonski načrt o izseljevanju, ki ga je predložila vlada danes poslanski zbornici, ima baje le namen — kakor se to ponudarja v priloženi razlagi — varovati izseljence. Zakon se postavi proti izselniškemu gibanju kot gospodarskemu pojavu, s katerim se mora računati ter si st vi nalogu, da uveljavi v tem gibanju nekoliko državne zaščite. Zakon vidi v izseljenih osebe, ki so večina iz gospodarskih vzrokov primorane zapustiti domovino. Večino vseh izseljencev pa tvorijo dve veliki skupini: delavci in na naseljenci na zemljišče. In te dve skupini ima zakon v prvi vrsti pred oči, ker so izseljenci te vrste najbolj potrebni varstva. Kdor bo hotel v bodoče nabirati delavce za prekmorske pokrajine, bo moral imeti pooblastilo ministrstva notranjih zadev. Postavno dovoljenje za pridobivanje naseljenec na inozemska tla se mora od časa do časa pokazati oblasti. Zakon obsega 78 paragrafov s potrebnim utemeljevanjem.

Trgovinska pogodba z Nemčijo.

Dunaj, 6. decembra. Danes se je dopoldne in popoldne vršil ministriški svet, kateremu so prisostvovali prizadeti avstrijski in ogrski ministri. Popoldnanska konferenca je imela uspeh, da se je našel temelj, na katerem bo mogoče morda vendar le rešiti preporna vprašanja. Avstrijski in ogrski delegatje se vsled tega že prihodnje dni peljejo v Berlin in Drezdane k novim pogajanjem.

Položaj na Ogrskem.

Budimpešta, 6. decembra. Grof Tisza se je posvetoval danes s predsednikom poslanske zbornice Perczelom. Dogovorila sta se, da se državni zbor skliče na 13. t. m. Nato je imel grof Tisza posvetovanje z vrhovnim mestnim poglavarjem zaradi varstvenih odredb pri otvoritvi zasedanja. Prostor pred parlamentom baje zasede policija.

Ministrska kriza na Srbskem.

Belgrad, 6. decembra. Pasio je odklonil sestavo ministrstva ker kralj ni pustil razpustiti skupščine

Belgrad, 6. decembra. Dosedanjemu ministrskemu predsedniku Gruicu se je vendar posrečilo, sestaviti ministarstvo iz članov zmerne skupine. Razun treh ekstremnih ministrov ostanejo vsi dosedajni. Naučni minister postane Nikolić, železniški minister pa Milašinović. Le pravosodnega ministra še niso dobili.

Gibanje za ustavo na Ruskem.

Petrograd, 6. decembra. Knez Uhtomski začne koncem tega meseca izdajati dnevnik v naprednem duhu. To je prva časniška koncesija te vrste, ki jo je podelil minister knez Mirskij.

Obč. svet ljubljanski.

V Ljubljani, 6. decembra. Predsedoval je župan; za overovatelja zapisnika je imenoval občinskega svetnika Senekoviča in Kozaka. Nadalje je naznanil, da je deželni odbor odklonil priziv hišnega posestnika Mayerja proti odloku mestnega magistrata v neki stavbni zadevi.

Pot skozi šišenski gozd.

Pokojni Ivan Kosler je na ustno posredovanje ljubljanskega opeševalnega društva dovolil rabo sprehodne poti po gozdu proti Spodnji Šiški. Sedanji Koslerjevi dediči pa želé, da bi se ta dogovor obnovil pismeno ter bi se določila letna namenska 5 K. Poročevalec občinski svetnik dr. Kušar je predlaga v nemščini predložiti reverz ter predlaga, da se reverz podpiše, a slovenski. Sprejeto.

Kazina in Zvezda.

Občinski svetnik dr. Triller je poročal o dopisu mestnega pravnega zastopnika dr. Munde o zadevi mestnega sveta, ki si ga lasti društvo »Kasino« po krivici. Gre se za del »Zvezde« pred kazinsko kavarno. Mnogo let rabi kazina ta svet ter ima pod kostanji postavljene mize. Ker pa se je mislilo, da si nemško društvo ne lasti pravice do tega sveta, se ni od strani mestne občine ničesar storilo proti rabi sami. Povodom znane turnarske slavnosti pa se je nemško društvo pritožilo zaradi motenja laitske pravice. Dasi je težbo sicer umaknilo, vendar je bila mestna občina s tem opozorjena na to preporno točko. Zadeva se je izročila mestnemu pravnemu zastopniku, ki je sestavil vestno iz starih aktov tako temeljito poročilo, da personalni in pravni odsek predlaga, naj se mu naroči, da pravdo vloži in izvede. Sprejeto.

Podelitev meščanskih podpor.

O stvari je poročal magistratni ravnatelj Vončina, ki je predlagal v imenu mestnega magistrata, naj se dnevne podpore od 40 h na 60 h zvišajo na Marku, Hljerna, novi in Tereziji Hočevarjevi; podpore po 40 h pa se nanovo podelijo kavararju Marcelini Mihli in pekovi vdovi Franji Zamejčevi. Sprejeto.

Sprejem v domovinsko zvezo.

Tudi o tej točki je poročal isti poročevalec ter predlagal, naj se vsled novega domovinskega zakona sprejme v domovinsko zvezo 107 oseb, dvema, ki sta ogrska držav-

ljana se naj zagotovi sprejem, ko dobita avstrijsko državljanstvo, 24 prosilcev oziroma prosilk pa se naj odkloni, ker niso zadostili zakonu. Sprejeto.

Prispevek za most čez Savo med Zasipom in Žirovnico.

Županstvo na Breznici je prosilo, da bi mestna občina ljubljanska prispevala k stroškom za most čez Savo med Zasipom in Žirovnico ter utemeljuje svojo prošnjo s tem, da je novi most posebno v prilogi turistom in izletnikom po Gorenjski in da občina vsled nedelavnosti deželnega zbora ni dobila nikake podpore. Finančni odsek je v smislu županovega dopisa predlagal, naj se prošnja odkloni, ker ima mestna občina dovolj svojih lastnih stroškov ter ne gre, podpirati nedelavnost deželnega zbora. Predlog je bil sprejet. (Poročevalec obč. svetnik dr. Požar)

Strelišče v mestni pehotni vojašnici.

Poveljstvo 27. pešpolka je prosilo, da na vravi mestna občina streliški prostor v tej vojašnici za streljanje z novimi kapealnimi. Vzdigniti bi bilo treba zid ter prispevati za potrebni lesni material. Župan je nasvetoval v ta namen 500 K. Finančni odsek pa je menjal, da take naprave niso integrirajo del vojašnice ter predlaga odklonitev prošnje. Odslek predlog je bil sprejet. (Poročevalec obč. svetnik dr. Požar)

Odpis neizterljivih dolgov.

V teku let se je nabralo v mestnem knjigovodstvu več dolgov, ki so postali neizterljivi, ker so dolžniki ali postali falitni ali pa umrli. Takih dolgov je: za košnje na mestnih senožetih 5760 K, na stanarinah 220 K, za snajenje jarkov 1350 K, za poljskega čuvaja 1360 K. Poročevalec obč. svetnik dr. Starč — je predlagal v imenu finančnega odseka, naj se ti dolgovi odpisajo obenem pa se naroči mestnemu magistratu, da oddaja v bodoče košnje na mestnih senožetih dražbenim potem le proti takojšnjemu plačilu. Sprejeto.

Proračun mestnega ubožnega zaklada za leto 1905.

Poročal je obč. svetnik Senekovič. Mestni ubožni zaklad se deli v 3 oddelke. Skupna potreba znaša 73.585 K, pokritja je 43.294 K, potem tekem primanjkljaja 30.291 K. Za mestno jubilejsko ubožnico znaša potreba 21.720 K, pokritja ni nobenega. Za mestno ubožnico na Karlovski cesti znaša potreba 3900 K; pokritja tudi tukaj ni. Pohlovkina zapuščina ima potrebščine 39.206 K, ravnotoliko znaša tudi pokritje. Irsedne potrebščine (poprava strnišč, kuhinje in naprava drvarnic v ubožnici na Karlovski cesti) 4000 K. Mestnemu zakladu preostaja pokriti primanjkljaj 59.911 K. Proračun se je odobril.

Proračun zaklada meščanske imovine za leto 1905.

Poročal je obč. svetnik Senekovič. Redni stroški so proračunjeni na 31.739 K, izredni stroški pa na 24.000 K, tedaj je potrebščine skupno 55.739 K. Pokritje znaša 56.032 K, tedaj je prebitka 293 K, ako bodo stanovanja ves čas res tudi oddana.

Proračun se je odobril.

Proračun splošnega ustanovnega zaklada za l. 1905.

Tudi o tej točki je poročal občinski svetnik Senekovič. Pokritje znaša 17.121 K, potrebščina pa 16.423 K.

Proračun se je odobril.

Prostovoljno gasilno in reševalno društvo.

Podžupan dr. vit. Bleiweis je poročal o prošnji imenovanega društva za nakup 200 metrov novih cevi po 1 K 40 h meter ter o prošnji telefonistu Srečku Kozmu društva za kurjavo. Prošnja glede cevi se je ustreglo ter se postavi ta znesek v proračun za leto 1905. Kozmova prošnja pa se je odklonila.

Proračun mestne klavnice za leto 1905.

Poročal je podžupan dr. vitez Bleiweis.

Proračun se je glede potrebščin za električno osvetljavo znižal od 2000 na 1700 K, glede večje porabe vode pa zvišal od 1500 na 1800 K. Nadalje se je za nakup novih železnih miz postavil v proračun znesek 500 K, za nakup novega soda in za popravilo starega za mesarske odpadke pa 200 K. Po teh korekturah znaša potrebščina 28.316 K, pokritje 46.641 K. Prebitka je 18.325 K. Obč. svetnik Kozak je predlagal, naj se zaradi nabave ledu za mestno klavnico pravočasno potrebae ukrene, da ne nastane zopet toliko draginja ledu. Župan je odgovoril, da se je že vse potrebno storilo.

Proračun se je v tej obliki odobril.

Beseda o kritiki.

(Dalje.)

Označili smo razloček med vedeti in med verjeti tako, da vedeti se more le ono, kar je absolutno gotovo, verjeti pa le to, kar ni absolutno gotovo, a je mogoče, a ni ne izogibno potrebno.

Kaj pa je s takozvano prazno vero? Med stvari, ki se jih zamore vedeti, gotovo ne spada; med stvari, ki se jih zamore verjeti, pa tudi ne, zakaj če kaj verjamem ali ako o čem dvomim, priznavam vedno, da je dotična stvar mogoča in ne docela izključena. Ali je morda praznovera tisti, ki kaj absolutno nemogočega smatra za resnično, ki n. pr. verjame, da so mogoči okrogli trikotniki? Ne! Tak človek je norec.

Praznoverstvo ima svoj poseben značaj, da namreč praznoverec nikdar ne smatra samega sebe za praznovernega človeka in če kdo sam prizna, da je praznoveren, hoče s tem le reči, da ga smatrajo kot takega drugi ljudje.

Kar velja za posameznega človeka, to velja tudi za cele narode in za cele

dobe kulturne zgodovine. Noben narod se ne smatra praznovernim, pač pa smatra lahko kak drug narod praznovernim. Ko so živeli astrologi, ko je katoliška cerkev sežigala čarovnice, češ, da telesno obušujejo s hudičem, so celi narodi bili vdani temu bedastemu brezverstvu.

Tudi dandanes je praznoverstvo še silno razširjeno. Poglejmo samo kranjskega kmeta. Kaj veruje vse ta revež. Da hodi hudič po zemlji, da obseda ljudi in živino, da zna fajmošter točo delati in hudiča izganjati in več takih bedarij. In duhovščina se močno trudi, da ohrani med ljudstvom to prazno vero, ki se da finančno kaj dobro izkoriščati.

A kaj bi v omiki tako daleč zastalemu kmetu to praznoverstvo zamerilo, ko vendar vidimo, da se celo omikanci vdajajo praznoverstvu. Ne mislimo tu na okultizem in na spirizem, nego na resnejše stvari. Tako na pr. eksistirajo psihologi, ki pravijo, da je v telesnih abnormitetah iskati vzroke hudodelstev. Ti ljudje konkludirajo: med sto goljufi je 75 takih, ki imajo nizko čelo in proč stoječa ušesa, torej pomeni tako čelo in taka ušesa,

da je njih lastnik nagnjen k goljufiji. Marsikdo verjame to in vendar so v tem sklepanju velikanske logične napake. Statistika sploh ne upošteva vseh hudodelcev, nego le tiste, ki so bili zasačeni in obsojeni. Dokler ni dognano, koliko je nezasačenih goljufov, se na statistiko sploh ni zanašati, in priča njen izkaz le, da je goljufe, ki imajo nizko čelo in proč stoječa ušesa lažje zasačiti kot druge. Dalje se nič ne uvažuje, da so ti ljudje, predno so storili svoje prvo hudodelstvo, bili povsem pošteni, dasi so imeli nizko čelo in pročstoječa ušesa. Končno je treba pomisliti, da pravzaprav sploh ni hudodelcev, nego da eksistirajo samo hudodelska dejanja. Pojem hudodelec je namreč popolnoma relatičen, ki se je pri različnih narodih in v različnih dobah tudi tako različno definiral. Še dandanes so nekatera dejanja v nekih deželah hudodelstva, med tem, ko v drugih deželah sploh niso kazniva.

Med praznoverstva se po vsi pravici štejejo tudi frenologija, hiromanija, fizionomika in grafologija. Sploh se mora reči, da je tudi dandanes vzlic velikanskemu kulturnemu napredku praznoverstvo še v polnem cvetu.

Praznoverstvo cvete celo v politiki. To se da dokazati na nekaterih tipičnih slučajih. Tako na primer vlada dandanes mnenje, da mora imeti povsod in vselej večina prebivalstva odločilno besedo. Splošna in enaka volilna pravica se smatra za tisto sredstvo, s katerim se dajo kasirati vse bolezni. In vendar je to neumno govorjenje. Če se gre za stvari, ki so subjektivnega značaja, je prav, če odločuje večina, pri drugih stvarih pa se ne sme pustiti odločitve večini, nego najpametnejšim ljudem. Skoro vsa politična in socialna vprašanja so take nature, da se gre po eni strani za to, če subjektivno ugajajo ali ne ugajajo, po drugi strani pa za to, če so, ne oziroma se na osebne interese, matematično pravilne in se dajo potom znanstvene analize dognati. Večini se sme prepuščati v odločitev samo prvo stran, druge strani pa ne. Če bi se reklo, naj odloči večina, koliko časa rabi kaka zvezda za svoje potovanje po vsejmirju, bi bilo to ravno tako neumno, kakor če večina odločuje o principih šolske vzgoje in o drugih političnih in socialnih problemih. (Dalje prih.)

Dalje v prilogi.

Neizterljivi dolgovi mestne elektrarne.

Pri porabi toka, instalacijah delih itd. je naraslo 2045 K 79 h takega dolga, ki je neizterljiv ter se vedel tega odpiše. (Poročevalec obč. svetnik Šubic.)

Razsvetljiva južna železnice.

Obč. svetnik Prosenec je stavil samost. predlog, naj se na prosi župan, da potrebno ukrene, da južna železnica priskrbi boljšo razsvetljavo od min. na Dunajski cesti do kolodvora in na drugi strani do Rujšljave ceste, kakor daleč sploh ima dolžnost skrbeti za razsvetljavo.

Predlog je bil sprejet. Ostale točke dnevnega reda so se na to reševale v tajni seji.

Izpred porotnega sodišča v Ljubljani.

Drugi dan.

Nadaljuje se razprava o slučaju Müller.

Se predno se je nadaljevala razprava, je stavil dr. Krisper v imenu za govornišva sledeči predlog: Z ozirom na to, da smo izvedeli, da dr. Martinolich ne more priti baje vsled prehlajenja k današnji razpravi, dalje z ozirom na to, da je on glavna priča, tembolj pa, ker je dr. Rybář večer sam videl dr. Martinolicha okoli 11. ure zvečer v kavarni „pri Slonu“, naj se uradno od sodišča poizve, ali Martinolich res ni mogoče priti k razpravi, da bode zagovornišvo vedelo potem staviti nadalje predloge glede tega. G. dr. Tekavčič pojasnjuje, da dr. Martinolichu res ni bilo mogoče priti dopoldne, da pa pride popoldne ob 4. uri. Zagovornika jemljata to na znanje, in vzdržujeta svoj predlog.

Po kratkem poizvedovanju naznani predsednik, da se je Martinolich zjutraj izjavil, da ga glava boli in gre malo leč. Pozneje je pa vstal in se baje sprehajal. Rekel je predsednik dalje, da je poslal že slugo poizvedovat k „Slonu“.

Kot prva priča je bil zaslišan dr. Josip Martinis, zdravnik iz Trsta, ki jo izpovedal tako le: Meseca oktobra 1901 me je Gorup prišel klicati, naj grem k Grebencu na dom, da bom tam enega preiskal, ki bi se rad dal zavarovati. Res sem dobil tam K. K. Müllerja, sem ga v navzočnosti matere preiskal in ga spoznal kot popolnoma zdravega in sposobnega za zavarovanje. Naredil sem mu spričevalo in ga izročil gdu. Gorupu. Vprašan, če je res, da mu je Gorup že izpolnil no oferto prinesel, pravi priča, da ne, da je on marveč vse sam napisal. Ko sem čul, nadaljuje, da je Müller umrl, nisem tega hotel verjeti.

Končno omenja na vprašanje dr. Rybářa, kako je v Trstu ravnal z njim preiskovalni sodnik dr. Barzal, da je tako grdo postopal z njim, kakor bi ne bil priča, ampak obtoženec. Navaja tudi, da se je dr. Xydiasu pripetil že tudi enak slučaj.

Ko je dr. Martinis opisoval, kako grdo je ravnal z njim dr. Barzal pri preiskavi, se je čulo iz porotne klopi par „dobro“-klicev. G. zastopnik „The Mutual“ dr. Tekavčič zahteva, da se to protokolira, ker bo izvajal iz tega svoje konsekvence.

G. dr. Krisper zahteva, da naj se konstatira, je li družba „Mutual“ sploh oglasila svojo zasebno udeležbo in v kaki meri. Predsednik to stori in prebere dotično vlogo družbe.

Na to se prebero izpovedbe par priča v nemškem jeziku, katere govore vse o zdravstvenem stanju Karla Konrada Müllerja, se pa v bistvu strinjajo v t. m., da je fant bil pač malo slaboten, da pa ni naredil vtisa bolnega, tuberkuloznega mladeniča.

Nato poprimo besedo gosp. dr. Tekavčič in stavi predlog, da naj se razprava preloži in delegira drugo porotno sodišče za njo zato, ker so se čuli iz porotne klopi „dobro“-klici. Govornik pravi, da se je enak slučaj pripetil lanske leto na Dunaju, kjer je en sam „dobro“-klic se čul in se je zato preložila razprava.

Temu nasproti navaja g. dr. Krisper, da gdu. dr. Tekavčiču sploh odreka pravico staviti predloge, ker ima kot zastopnik zasebnega udeleženca po zakonu le pravico spraševati priče in izvedence. Dr. Krisper se izreka proti predlogu. Nadalje vpraša gda. zastopnika državnega pravdnika je li on z ozirom na to, da dr. Martinolich ni zadovoljen, da se prebere samo njegova izjava. Prosim pa, nadaljuje, da se protokolira, da ne pripoznam gdu. dr. Tekavčiču pravice zastopnika zasebnega udeleženca.

G. zastopnik državnega pravdnika se pridružuje predlogu dr. Tekavčiča in izjavi, da zahteva osebno zaslišanje dr. Martinolicha. Na to stavi dr. Krisper predlog, naj se dr. Martinolich v smislu zakona siloma privede pred porotnike, izreka pa svoje začudenje nad tem, da danes državni pravdnik kar naenkrat zahteva osebno zaslišanje dr.

Martinolicha. G. dr. Rybář pa predlaga, da se predlog dr. Tekavčiča zavrne že iz usmiljenja do obtožencev, ki že 22 mesecev žive z rodbino brez vsakega zasluga in so moralno in fizično popolnoma uničeni. Zato je umevno in jim ni zameriti, če prosijo, da se razprava nadaljuje in zavrh, da jim bo zopet mogoče živeti.

Po precej dolgem posvetovanju objavi predsednik sledeči sklep sodnega dvora: Predlogu državnega pravdnika in zastopnika zasebnega udeleženca, da se preloži razprava vsled tega, ker so gdu. porotniki oziroma eden ali drugi, izraze pohvale in odobravanja dali, se ne ugodijo zaradi tega, ker se je tikalo le postopanja preiskovalnega sodnika proti priči, oziroma proti obtožencem in se ne tiče predležne razprave. Predlog se torej zavrne.

Državni pravdnik izjavi, da si pridruže pravico ničnostne pritožbe.

Predsednik: Nadalje naznanjam, da je sodišče ukrenilo vse potrebno, da se dr. Martinolich siloma privede sem.

Prav pred razpravo je vložil zastopnik zasebnega udeleženca predlog, da se priča dr. Demitris Xantides pokliče osebno k razpravi. Jaz sem takoj še v nedeljo telegrafiral ponj, večerj sem pa dobil telegram: Kann wegen schwerer Krankheitsfälle nicht abkommen. Dr. D. Xantides. Torej bom sedaj prečital pismeno izpoved te priče ki se glasi sledeče:

Karla Konr. Müllerja sem par let pred smrtjo večkrat videl in parkrat tudi zdravil. Že prvokrat, ko sem ga preiskal, kaki 2 leti pred njegovo smrtjo, sem konstatiral, da je tuberkulozen in sem to tudi povedal njegovi materi. Na dan njegove smrti sem bil tudi poklican k njemu, a ko sem prišel tja, sem samo mogel smrt konstatirati in pa, da je umrl na tuberkulozi. To sem tudi še tisti dan zapisal v mrtvaški list in isto tudi vstavlil v vprašalno polo, ki mi jo je poslala zavarovalna družba „The Mutual“ iz Trsta. Drugega ne vem.

Predsednik prebere na to prošnjo Grebena za izplačilo zavarovalnine in še spričevalo enega drugega zdravnika dr. Wolfa, ki izjavlja isto, kar dr. Xantides.

Državni pravdnik: G. dr. Martinis, ali bi vi Müllerja smatrali sposobnim za zavarovanje, če bi to vedeli kaj je prej bilo?

Dr. Martinis: Ne. Tudi bi ga ne sprejela družba.

Državni pravdnik: Ali je mogoče, da je vzel Müller kako sredstvo, da je bil bolj zdrav videti?

Dr. Martinis: Mogoče je. Opmniti pa moram, da je bil takrat, ko sem ga preiskal pri Grebencu, popolnoma prost mrzlice in videti zdrav. Na podlagi tega sem ga sprejel.

Zagovornik dr. Krisper: G. doktor, ali je kdo vplival na Vas, Vas je li kedó nagovarjal, da zapišete drugače, kakor je resnica?

Dr. Martinis: Ne. Ne mati njegova ne kdo drugi.

Predsednik: G. dr. Martinis, ker ste že ravno tu, nam še povejte, kar veste o slučaju Bizjak.

Dr. Martinis: Bizjak je prišel k meni ter me prosil, naj ga preiščem, ker bi se rad zavaroval. Jaz sem ga preiskal, pa sem konstatiral lahek katar in sem mu rekel, da naj pride, če bi se dal res rad zavarovati čez kakih 8 dni k meni, da ga še enkrat preiščem. Res je prišel in jaz sem mu po izvršeni preiskavi napravil spričevalo, da je zdrav, ker se mi je res zdel tak in nisem dobil tistega katarja pri njem. V ponudbi je bila vpisana vsota 10000 K. O drugem zavarovanju za 10000 K ne vem ničesar.

Predsednik: G. Gorup na kakšen način ste dobili podpis Bizjakov za zavarovalno ponudbo 20000 K?

Gorup: Ne vem se spominjati.

Predsednik: Pri preiskavi ste rekli, da na intenzivno prošnje Grebena.

Gorup: To ni res. Sicer sem pa bil po vseh dogodkih takrat tako vznurjen in zmešan, da nič ne vem, kaj sem govoril.

Predsednik: Saj ste že enkrat v enakem smislu izpovedali.

Gorup: Jaz sem bil vseh 22 mesecev, kar me muči ta stvar, zmiraj ves vznurjen in zmeden. Saj še danes nisem popolnoma zdrav.

Državni pravdnik: Saj ste bili tekom preiskave zaslišani večkrat.

Gorup: Kakor rečeno jaz sem bil ves čas v strahu in vznurjenosti tako, da nisem vedel, kaj govorim. Bil sem ves nervozen in sem hodil tudi 2 meseca k zdravniku, potem sem se pa sam naprej zdravil.

Zagovornik dr. Rybář: Saj ste mešali svoje izpovedbe tudi pred preiskovalnim sodnikom.

Gorup: Res je, saj sem pravil pred njim take stvari, ki se niso niti godile nikdar.

Zagovornik dr. Rybář: Popolnoma naravno, da ste bili zmešani.

Državni pravdnik: Kdaj Vam je pa Grebene povedal zaradi Müllerja.

Gorup: Jaz sem hodil vsak dan od polu 8 do 8 ure zjutraj k Grebencu v magacin spraševati, če ima koga za

zavarovati. Nekega dne mi je pa potem Grebene povedal za Müllerja. Ko smo potem skup prišli, je rekla najprvo Müllerjeva mati, da bo ona zavarovala sina in plačevala zanj premije. Potem sta se pa z Grebencem zmenila, da bo on prevzel to stvar.

Državni pravdnik: Zakaj in na čegav nasvet ste ustavili mesto besede „Privatier“ besedo „Rentier“? Kedo Vam je nasvetoval, da dajte Müllerja rajši zavarovati za 40000 K na smrt?

Gorup: Oboje sem zvedel v pisarni „The Mutual“.

Državni pravdnik: V preiskavi ste rekli „auf Anraten des Grebene“.

Gorup: Saj sem že poudarjal svoje takratno duševno stanje.

Državni pravdnik: Kakšen vtis sta pa napravila Grebene in Müller na Vas pred, med in po preiskavi.

Gorup: Nobenega, ker ju nisem opazoval.

Državni pravdnik: Vi vseskozi govorite drugače. V preiskavi ste rekli, da se Vam je zdelo, kakor da bi bila dogovorjena in vedela za to, da je fant bolan.

Gorup: Ne vem, kako sem prišel do te izjave.

Državni pravdnik: Ali vam je Grebene kdaj kazal kako pismo od Müllerja?

Gorup: Nekaj mi je kazal. Eno pismo, ki ga je prejel po smrti Müllerja. Pri tej priliki mi je tudi rekel, da hočejo Müllerjevi sorodniki na Dunaju iztisniti od njega denar.

Državni pravdnik: G. Grebene, ali ste vi slišali o telegramu, ki je pred dvema leti prišel iz Londona, da so prišli na sled neki fini družbi, ki je goljufala ameriške zavarovalnice s tem, da je zavarovala podstavljenega ljudi?

Grebene: O tem sem slišal. Po Pečkovi smrti mi je namreč pisal g. Matija Hočevar iz Velikih Lašč pismo, v katerem grozi, da bo vse naznanil. To je pa storil zato, ker sem pred dvema leti poslušal razpravo zoper njegovo gospo hčerko in je pri tem bil udeležen moj nečak. Jaz sam mu nisem nikdar storil nič žalega. Opozoril me je v tem pismu na dotični telegram v „Grazer Tagespost“, ki poroča o tisti stvari. Nato sem bral dotični telegram.

Državni pravdnik: Ali ste imeli res namen zavarovati Müllerja ali se samo prepričati, če je zdrav.

Grebene: Prvotno samo poslednji namen, ker je bilo moje mnenje od začetka to, da je fant vsled predobrega življenja samo razvajen. Potem pa, ko je rekel zdravnik, da je zdrav, sem pa rekel, da bom jaz prevzel zanj plačevanje pri zavarovalnici, ker mati njegova ni hotela. Družba me je pa s svojimi reklamami zapeljala, ker sem mislil, da bom veliko zaslužil, za denar plačevanje sem pa imel.

Zagovornik dr. Krisper: G. dr. Martinis, ali je v tem slučaju kdo vplival na vas.

Dr. Martinis: Nikdo.

Predsednik: Gorup je rekel v preiskavi, da ga je Grebene naprosil, naj gre k vam in naj vas naprosi, da zavarujete Bizjaka.

Dr. Martinis: Tega ni storil, marveč mi je edino rekel, da ga pozna.

S tem se je končala dopoldanska razprava. Baš proti koncu, ko je predsednik rekel, da bo že odredil, da pride dr. Martinolich, je ta prišel in mu je predsednik zabičil, naj popoldne gotovo pride, kar je isti obljubil.

Ob 1/4 uri popoldne se je razprava nadaljevala. Na vrsti je slučaj Bizjak. Prvi je bil zaslišan dr. Xydias, zdravnik družbe „The Mutual“ v Trstu. V sledečem njegova izpoved: Nekega popolne sta prišla z Gorupom k meni dva k preiskavi. Bila sta to Bizjak in njegov svak. Preiskal sem oba in drugega sprejel, prvega pa zvrigel, ker sem ga že pred petimi leti zdravil radi pljučnega katarja. Popoldne je prišel Gorup k meni in sem mu izročil obe spričevali ter sem vstavil pri Bizjakovi ponudbi beiderseitiger Lungenspitzenkatarh „aplicite bilaterale, kar znači za vsakega zdravnika tuberkulozo. To mi bodeta potrdila lahko tudi oba gosp. izvedence. O tem, da je bil Bizjak zavarovan pri družbi na podlagi spričevala g. dr. Martinisa, nisem skrajja ničesar vedel. Nekega dne pride k meni g. dr. Martinolich in mi pravi o odnosu naprosi, da bi preiskal Bizjaka. Jaz sem mu rekel, tega ni potreba, ker bodem lahko na podlagi spričevala od „Delavskega bolniškega društva“ dokazal, da je mož še danes res tuberkulozen. In res sem to takoj storil, da je bila cela stvar brezdvomna.

Gorup vpraša, kake izraze je rabil dr. Xydias njemu nasproti, trdeč, da besede tuberkuloza ni rabil, temveč le neki izraz, katerega pa on ni razumel. Dr. Xydias nadaljuje: Kar se tiče g. dr. Martinisa, izjavim, da ga poznam že deset let, da sem z njim veliko skupaj delal in mu moram dati le najboljše spričevalo in mislim, da so mu podstavili drugega, zdravega človeka namesto Bizjaka.

Prečita se nato spričevalo sodnijski izvedencev, v katerem je konstatirano, da je Bizjak tuberkulozen in dr. Xydias mu še enkrat pritrdi.

Dr. Xydias navaja nadalje: Kar se tiče Vecchieta, moram pri tej priliki ravno tako izjaviti, da je ta gotovo tuberkulozen. K meni pa ni prišel, da bi ga bil preiskal, dasiravno se mi je naročilo, preiskati ga. — Jaz sem potem šel k bolniški blagajni, in sem si pustil predložiti zdravniška spričevala, iz katerih je razvidno, da je bil dvakrat že v zdravniški kuri zaradi tuberkuloze in sicer pri gosp. dr. Lavrinšku, kateri mi je potrdil, da je Vecchiet tudi že kri bruhal.

Zagovornik dr. Rybář: Gospod priča, Vi ste rekli danes in v preiskavi, da ste Bizjaka opetovano zdravili zaradi tuberkuloze in bruhanja krvi.

Dr. Xydias: Da.

Zagovornik dr. Rybář: V dotičnem certifikatu, gospod doktor, katerega ste Vi naredili, pa pravite zaradi akutne bronchitisa. Dalje stoji v tem spričevalu izjava Vašega pacienta: Jaz nisem imel druge bolezni, kakor bronchitis in sicer 15 dni leta 1898.

Vprašanje je sedaj, je li ste bili Vi prepričani, da so odgovori ponudnika resnični? Vi ste povsodi zraven zapisali „si“ torej da.

Dr. Xydias: To je brez pomena!

Zagovornik dr. Rybář: Na ta način ste potem danes svojo izjavo spremenili, kajti v uvodni preiskavi ste rekli: „Jaz sem izjavil v spričevalu, da sem ga radi tuberkuloze in emoptoe že nekaj let prej zdravil.“

Dr. Xydias: Se ne morem ničesar spominjati.

Zagovornik dr. Rybář: Dalje ste Vi, gospod doktor, v preiskavi tudi rekli, da ste Bizjaka popolnoma zavrgli, danes pa pravite, da ste ga samo posponirali.

Dr. Xydias: To sem storil iz humanitete.

Zagovornik dr. Rybář: Če bi ne bilo originalne police tukaj slučajno, bi bila danes menda cela stvar drugačna.

Nadalje gospod doktor! Vaša dolžnost kot zaupnega zdravnika je, da pravite „si“ ali „no“ ali da ponudnika posponirate. Danes pravite, da ste storili slednje, medtem ko ste v preiskavi kot priča izpovedali, da ste ga brez-pogojno zavrgli.

Dr. Xydias: Te police danes nimam tukaj v roki in jaz ne morem reči, ali sem izjavil, da sem ga popolnoma odvrigel, ali sem ga le posponiral za eno leto.

Dr. Rybář: K sreči nam predleži danes original te ponudbe, česar menda Vi ne veste, gospod doktor?

Predsednik g. Pakj vpraša: Gospod doktor, ali Vam je to znano?

Dr. Xydias: Da slišal sem pred približno dvema mesecema, da se je našla.

Zagovornik dr. Rybář: Dalje ste Vi rekli v uvodni preiskavi, da ste zapisali dobesedno: tuberkulozna infiltracija. Rekli ste pa ravnokar, da ste rabili besede aplicite bilaterale.

Dr. Xydias: Kaj čuda, da po dveh letih ne vem več, kaj sem takrat rekel.

Zagovornik dr. Rybář: Ali je Vaša dolžnost naznaniti komu to, če koga zvržete ali posponirate?

Dr. Xydias: Ne.

Zagovornik dr. Rybář: Prosim, da se preberejo inštrukcije za zaupne zdravnike! Te inštrukcije pravijo, da se naj po vsakem slučaju takoj pismo piše na šefnega zdravnika. Gospod doktor, ali morebiti Vi tega niste vedeli?

Dr. Xydias: Ne.

Zagovornik dr. Rybář: Pa to so vendar inštrukcije za zaupne zdravnike družbe!

Državni pravdnik: V teh inštrukcijah stoji, da se prosi zdravnika, naj poroča.

Zagovornik dr. Krisper: Oprostite gospod doktor! Meni še vseeno ni jasno, zakaj niste vstavili besede tuberkuloza?

Dr. Xydias: Vse zavarovalne družbe imajo navado, da se pošiljajo zdravniška spričevala v zaprti kuverti agenturi, samo ameriške družbe tega nimajo. V tem slučaju pa zve lahko dotični, ki je bil preiskan, da je tuberkulozen in tega iz humanitetnih ozirov ne morem priporočati in zato sem vstavil besede: aplicite bilaterale.

Zagovornik dr. Krisper: Jaz polagam na to posebno važnost. Ali ni veliko družb, katere imajo tako prakso.

Dr. Xydias: Jaz sem pri več zavarovalnih družbah zaupni zdravnik, tako tudi n. pr. pri Viktoriji iz Berolina.

Zagovornik dr. Krisper: Saj je ta družba imela že tudi neki tak sličen proces. Kaj pa, gospod doktor, če bi bilo v kuverti zaprto spričevalo, ali bi potem napisali popolnoma odkrito tuberkuloza ali aplicite bilaterale?

Dr. Xydias: To je pač vse eno.

Zagovornik dr. Krisper: Mogoče torej tudi aplicite bilaterale?

Gospod doktor! Ali ste g. Gorupu tudi to rekli, aplicite bilaterale?

Dr. Xydias: On bi tega ne razumel, in jaz sem mu rekel v laškem jeziku navadni izrek ftise.

rano, da je Bizjak tuberkulozen in dr. Xydias mu še enkrat pritrdi.

Dr. Xydias navaja nadalje:

Kar se tiče Vecchieta, moram pri tej priliki ravno tako izjaviti, da je ta gotovo tuberkulozen. K meni pa ni prišel, da bi ga bil preiskal, dasiravno se mi je naročilo, preiskati ga. — Jaz sem potem šel k bolniški blagajni, in sem si pustil predložiti zdravniška spričevala, iz katerih je razvidno, da je bil dvakrat že v zdravniški kuri zaradi tuberkuloze in sicer pri gosp. dr. Lavrinšku, kateri mi je potrdil, da je Vecchiet tudi že kri bruhal.

Zagovornik dr. Rybář:

Gospod priča, Vi ste rekli danes in v preiskavi, da ste Bizjaka opetovano zdravili zaradi tuberkuloze in bruhanja krvi.

Dr. Xydias: Da.

Zagovornik dr. Rybář:

V dotičnem certifikatu, gospod doktor, katerega ste Vi naredili, pa pravite zaradi akutne bronchitisa. Dalje stoji v tem spričevalu izjava Vašega pacienta: Jaz nisem imel druge bolezni, kakor bronchitis in sicer 15 dni leta 1898. Vprašanje je sedaj, je li ste bili Vi prepričani, da so odgovori ponudnika resnični? Vi ste povsodi zraven zapisali „si“ torej da.

Dr. Xydias: To je brez pomena!

Zagovornik dr. Rybář: Na ta način ste potem danes svojo izjavo spremenili, kajti v uvodni preiskavi ste rekli: „Jaz sem izjavil v spričevalu, da sem ga radi tuberkuloze in emoptoe že nekaj let prej zdravil.“

Dr. Xydias: Se ne morem ničesar spominjati.

Zagovornik dr. Rybář: Dalje ste Vi, gospod doktor, v preiskavi tudi rekli, da ste Bizjaka popolnoma zavrgli, danes pa pravite, da ste ga samo posponirali.

Dr. Xydias: To sem storil iz humanitete.

Zagovornik dr. Rybář: Če bi ne bilo originalne police tukaj slučajno, bi bila danes menda cela stvar drugačna.

Nadalje gospod doktor! Vaša dolžnost kot zaupnega zdravnika je, da pravite „si“ ali „no“ ali da ponudnika posponirate. Danes pravite, da ste storili slednje, medtem ko ste v preiskavi kot priča izpovedali, da ste ga brez-pogojno zavrgli.

Dr. Xydias: Te police danes nimam tukaj v roki in jaz ne morem reči, ali sem izjavil, da sem ga popolnoma odvrigel, ali sem ga le posponiral za eno leto.

Dr. Rybář: K sreči nam predleži danes original te ponudbe, česar menda Vi ne veste, gospod doktor?

Predsednik g. Pakj vpraša:

Gospod doktor, ali Vam je to znano?

Dr. Xydias: Da slišal sem pred približno dvema mesecema, da se je našla.

Zagovornik dr. Rybář: Dalje ste Vi rekli v uvodni preiskavi, da ste zapisali dobesedno: tuberkulozna infiltracija. Rekli ste pa ravnokar, da ste rabili besede aplicite bilaterale.

Dr. Xydias: Kaj čuda, da po dveh letih ne vem več, kaj sem takrat rekel.

Zagovornik dr. Rybář: Ali je Vaša dolžnost naznaniti komu to, če koga zvržete ali posponirate?

Dr. Xydias: Ne.

Zagovornik dr. Rybář: Prosim, da se preberejo inštrukcije za zaupne zdravnike! Te inštrukcije pravijo, da se naj po vsakem slučaju takoj pismo piše na šefnega zdravnika. Gospod doktor, ali morebiti Vi tega niste vedeli?

Dr. Xydias: Ne.

Zagovornik dr. Rybář: Pa to so vendar inštrukcije za zaupne zdravnike družbe!

Državni pravdnik: V teh inštrukcijah stoji, da se prosi zdravnika, naj poroča.

Zagovornik dr. Krisper: Oprostite gospod doktor! Meni še vseeno ni jasno, zakaj niste vstavili besede tuberkuloza?

Dr. Xydias: Vse zavarovalne družbe imajo navado, da se pošiljajo zdravniška spričevala v zaprti kuverti agenturi, samo ameriške družbe tega nimajo. V tem slučaju pa zve lahko dotični, ki je bil preiskan, da je tuberkulozen in tega iz humanitetnih ozirov ne morem priporočati in zato sem vstavil besede: aplicite bilaterale.

Zagovornik dr. Krisper: Jaz polagam na to posebno važnost. Ali ni veliko družb, katere imajo tako prakso.

Dr. Xydias: Jaz sem pri več zavarovalnih družbah zaupni zdravnik, tako tudi n. pr. pri Viktoriji iz Berolina.

Zagovornik dr. Krisper: Saj je ta družba imela že tudi neki tak sličen proces. Kaj pa, gospod doktor, če bi bilo v kuverti zaprto spričevalo, ali bi potem napisali popolnoma odkrito tuberkuloza ali aplicite bilaterale?

Dr. Xydias: To je pač vse eno.

Zagovornik dr. Krisper: Mogoče torej tudi aplicite bilaterale?

Gospod doktor! Ali ste g. Gorupu tudi to rekli, aplicite bilaterale?

Dr. Xydias: On bi tega ne razumel, in jaz sem mu rekel v laškem jeziku navadni izrek ftise.

Zagovornik dr. Rybář: Koliko ur pa delate na dan?

Bizjak: Jaz delam včasih od 4. ure pa do 11. zvečer.

Zagovornik dr. Krisper: Vaša polica je bila na življenje in smrt?

Državni pravdnik: Polica Grebenčeva je bila samo na smrt.

Potem se zaslisi Peter Brizio, blagajnik pri generalnem zastopstvu "The Mutual" v Trstu o okolnosti, ali je g. Gorup res pokazal Xydiasovo spridevalo v pisarni, ali se mu je tam dalo res navodilo, da naj pusti Bizjaka preiskati po drugem zdravniku in ali mu je izplačal gosp. Gorup 20 K kot honorar za g. dra. Xydiasa.

Priča je to v uvodni preiskavi opetovano in odločno zanikal, danes pa izpove, da se tega za časa preiskave ni spominjal, da je za to dejstvo šele pozneje zvedel. Tudi je trdil danes, da se ne spominja, jeli sprejel 20 K, dasiravno se pa nasprotno g. Gorup na to dobro spominja.

Kot prihodnja priča nastopi Henrik Tinz, ki izjavi: Sredi februarja 1901 sem vstopil pri generalnem zastopstvu družbe "The Mutual" v Trstu v službo kot korespondent. Sredi aprila 1901 je prišel g. Gorup v pisarno z zavarovalno poudbo Bizjaka. Navzoči so bili Peter Brizio in nekaj drugih akviziterjev. Rekel je g. Gorup, da je g. dr. Xydias ponudil Bizjaka radi neke lahke bolezni. Zdravniško spridevalo smo en za drugim pregledovali in je stal notri neki tehnični izraz, katerega ni nihče razumel. Med tem pogovorom reče nekdo, da naj Gorup gre še k kateremu drugemu zdravniku in naj pusti Bizjaka še enkrat preiskati. V spridevalu je stalo apliceitis bilateralis, nikakor pa ne tuberkuloza.

Predsednik: Brizio pravi, da spridevala ni videl!

Tinz: Gotovo ne morem reči, ampak vendar mislim, da ga je najbrž videl.

Zagovornik dr. Rybář: Pogovor je pa na vsak način slišal, kaj ne?

Tinz: Da.

Predsednik: Kaj pa je s tistimi 20 K?

Tinz: Na vsak način je g. Gorup plačal ta honorar. Vsaj direktorja ni smela ničesar o tem vedeti, ker drugače ne bi bila zavarovala Bizjaka. Jaz sem bil samo dva meseca korespondent pri družbi in Brizio je bil moj predstojnik. Pri tej priliki je Brizio rekel Gorupu: Glejte, da nihče od pisarne tega ne zve.

Zagov. dr. Rybář: Prosim, da se to protokolira.

Državni pravdnik: Gosp. Gorup, ali ste slišali, da vam je Brizio to rekel?

Gorup: Jaz se ne spominjam tega.

Dr. Rybář: Če akviziter ne ve, ali bi koga zavaroval, na koga se ima potem obrniti?

Tinz: Na agenturo.

Zagov. dr. Rybář: Potemtakem je to zanj merodajno, kar pravi agentura! Ali vam je, g. Tinz, mogoče znano, da je g. Grebenc pisal na generalno agenturo, če sme špekulirati s policami tujih ljudi, ki niso z njim v nikakšnem sorodstvu in tudi niso njegovi dolžniki? Kaj ste mu dali kot odgovor?

Tinz: Mi smo mu odgovorili, da se to lahko zgodi, vendar pa stoji na koncu, da mora g. Grebenc priti k agenturi in da morajo biti zdravi ljudje, in mu družba pove zaupnega zdravnika.

Dr. Rybář: Ali ste Vi to pismo pisali in ako ste ga pisali, kdo vam ga je diktiral?

Tinz: Če je pisan s pisalnim strojem, sem ga pisal jaz in na to se spominjam, da mi je ravno zadnji stavek dr. Martinolič diktiral.

Dr. Rybář: Dr. Martinolič pa pravi, da o tem pismu ničesar ne ve. Grebenc: Original je pri aktih o. kr. deželnega kot trgovskega sodišča na Dunaju priložen tožbi, katero sem že vložil po g. dr. Frischauerju proti "The Mutual" in ti akti morajo biti tukaj. Prosim, da se pokaže pridi original!

Predita se sklep dež. sodišča na Dunaju z dne 25. julija 1903, s katerim se naznani, da se civilna pravda pri dunajskem sodišču ustavi za toliko časa, da je kazensko postopanje tukaj končano.

Predsednik zaslisi na to izvedenec o tem, ali je bil Konrad Müller sposoben za zavarovanje ali ne. Oba sta to zanikala, češ, ker je že dr. Xantides pred 2 leti konstatiral, da je Müller tuberkulozen. Isto izjavi tudi glede Bizjaka.

Razprava o teh dveh slučajih je bila s tem končana in prestopilo se je k slučaju Matevža Žužka, ki je bil tudi zavarovan pri "Mutualu". Preiskala sta ga g. dr. Illner in dr. Oražen. Slednji izjavi, da je Cerić pripeljal Žužka, ki mu je bil znan, enkrat med ordinacijsko uro. Rekel je, da bi rad Žužka zavaroval. Pokazal je spridevalo g. dr. Illnerja, v katerem je Žužek označen kot čisto zdrav in na podlagi tega som jaz Žužka — tako izjavlja dalje — preiskal manj natančno, ker sem se zanesel na svojega kolego. Sicer pa

Žužek name ni napravil vtisa bolnega človeka. Ko sem pa izvedel natančno celo reč, sem takoj uvidel, da so me iznenadili. V ostalem se ne spominjam dosti več.

Zagovornik dr. Rybář: Vi ste Žužka gotovo tudi kdaj videli in slišali v gledališču. Kakšen vtis je napravil na Vas?

Dr. Oražen: Res je, da sem ga parkrat videl in moram reči, da utis zdravega človeka.

Zagovornik dr. Krisper: Vi pravi, g. doktor, da ste kot zdravnik Žužka spoznali kot zdravega. Ali je potem opravičeno, da so mu rekli doktor jetikaa.

Dr. Oražen: Ko sem ga videl, sem mislil, da je zdrav. Preiskal ga pa, kakor rečeno zato nisem natančno, ker sem imel v rokah spridevalo dr. Illnerja, ki pravi, da je Žužek popolnoma zdrav.

Po šeenkratni zaslisi dr. Xydiasa, ki ponovi svojo prej oddano izjavo, se prečita zdravniško spridevalo dr. Portika, bivšega okrožnega zdravnika iz Velikih Lašč ob Žužku, Pečku in Udoviču. To spridevalo pravi, da je Žužek bil skozinaskoz tuberkulozen. Istotako Peček in Udovič.

Državni pravdnik: Opozarjam gospode porotnike na to spridevalo.

Naslednja priča g. Franc Pešec, župnik v Robu pri Vel. Laščah, izpove, da je bil Žužek po njegovih mislih ječen.

Istotako se izjavi g. Matija Hočvar, župan in veleposestnik iz Velikih Lašč, ter še pristavi: Splošno se je po občini govorilo, da je Matevž Žužek jetičen. Zavarovana sta bila pa pri "Mutual" kljub temu, da sta bila ravno tako bolna, kakor on, poleg njega še Anton Pešec in Jožef Udovič, vsi trije za visoke vsote. Meni se je stvar zdela sumljiva in sem poslal telegram v Trst na generalno agenturo, da naj celo stvar malo preišče.

Priča Juri Pernel se vključ v protestu zagovornišva zapriseže in izpove: Žužka sem poznal od l. 1880 in mislim, da par let ni bil zdrav. To je bila znana stvar, kar je sam večkrat povedal. On je bil vesel človek, ki je rad in mnogo ponočeval.

Nadalje mi je znano, da je Killer, sedanjí davčni pristav, slišal od pl. Foedransperga, davkarja v Vel. Laščah, da je proti temu slednjemu izrazil se F. Grebenc: Če se hoče bogat postati, je treba samo zavarovati par bolnih ljudi. Tudi meni je davkar to povedal na kolodvoru v Vel. Laščah.

Nasproti temu izjavlja pl. Foedransperg, da to ni res.

Sedaj je prišel na vrsto g. dr. Illner, ki je prvi preiskal Žužka. Ta izjavi, da je Žužka zelo natančno preiskal, a le mogel konstatovati, da je čisto zdrav. Tudi o anamnezi se je prepričal, da je vse v redu. Vprašan ali je pogledal, kakšen zavarovalni znesek je vstavljen, pravi priča, da takrat ni bila to še dolžnost zdravnikov, danes pa je.

Zagovornik dr. Rybář: Prosim, da se to slednje protokolira. Dalje Vas vprašam, cenjeni gospod doktor, je li kdo v katerikoliem oziru skušal vplivati na Vas.

Dr. Illner: Ne.

Nadaljnja priča Franc Makari izpove, da je poznal Žužka in da mu je ta sam nekaj pred svojo smrtjo pravil, kako da ga družba hoče s 3000 K podkupiti, da bi pričal proti Grebencu. Tega pa on ni hotel storiti, temveč je rekel, da bo govoril samo resnico, ter da je Grebenc pošten.

Zagovornik dr. Krisper: Prosim gda. predsednika, da bi konstatiral, da sta bila Grebenc in Cerić zaprta dne 8. junija 1903, Žužek je pa umrl šele 16. julija 1903. Preiskovalni sodnik ni pa prav nič storil, da bi Žužka zaslusal, in zato mora zagovornišvo danes predlagati priče, ki povedo to, kar je govoril Žužek. Sicer pa g. Gorup, povejte, prosim, kaj veste o celi stvari.

Gorup: Mene je dr. Martinolič poslal z nekim pismom k Žužku in mi naročil, da naj povem temu, da dobi par tisoč kron od družbe, če govori zoper Grebencu.

Izvedenec izjavita na to, da niti Žužek, niti Peček niti Vdovič niso bili sposobni za zavarovanje, ker so bili tuberkulozni. Vprašana, kako je s Porrom, izjavita tudi v tem slučaju, da človek, ki je že dvakrat skušal umoriti samega sebe in je mračnega duha, tudi ni zmožen in sposoben za zavarovanje.

Zagovornik dr. Krisper: So pa li Vaša mnenja prava. Tega slednjega je namreč "Mutual" sprejela.

Predsednik prekine razpravo ob 1/2 9 uri in otvori zopet ob 1/2 10 uri. (Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 7. decembra.

— „O Hribarjevi pomorsko-
domski kraljici na jadransko pa-
roplevbo“ — to je naslov prvi
dnevni novici sinočnega „Slovenca“,

ki je pravi model jezuitske infamnosti. Imed navidešno silno nedolžnih vrstic se kar ourkoma cedi škodoželjnost škofovih pisačev nad ponesrečenjem največje narodnogospodarske akcije celokupnemu narodu v korist, kar jih pomni jugoslovanski svet. — Stvar je bila v kratkih besedah sledeča:

»Lloyd« je opravljal dalmatinsko službo že leta in leta tako malomarno, da je Reka s svojo »Ungaro-Croat« potegnila nase do malega ves dalmatinski promet. To ve končno sleherni otrok ob jadranski obali. Vled nebrichnosti »Lloyda« pa so trpele tudi itak že šibke lokalne parobrodne družbe dalmatinske. Skratka, nezadovoljnost je bila splošna, koli v Dalmaciji in v Trstu, toli na Dunaju. In to tembolj, ker je vled nove železniške zveze Trsta z avstrijskim in srednje-evropskim ozadjem postalo vprašanje boljše zveze tudi z Dalmacijo silno akutno. Toda »Lloyd« je ostal pasiven, češ, da je tudi njegova dalmatinska in celo albanska zveza pasivna in da bi se vled tega obeh najraje odkrižal. — To ugodno situvacijo je hotel izkoristiti gosp. župan Hribar kot predsednik »Ljubljanske kreditne banke« ter je sestavil konsorcij slovanskega kapitala, ki je imel namen, da odkupi vse lokalne dalmatinske parobrodne družbe, stokajoče pod jarmom ultra-italijanskega »Lloyda« ter združi ves jadranski pomorski promet v rokah slovanske delniške družbe. V resnici se mu je posrečilo s trudom, o katerem vsi »Slovenčevci« izpitani derviži niti pojma nimajo, spraviti v složen krog vse dalmatinske družbe, kar je cesarska vlada sama leta in leta zaman poskušavala in uslanovitve delniške družbe s kapitalom sedmih milijonov kron, ki bi bila z enim hipom spravila v slovanske roke celo naše jadransko parobrodarstvo in s tem velikanski zaslužek, je bila že gotova stvar, da ni vlada v zadnjem hipu vled nastopivih političnih komplikacij zlezla pod klop ultra-italijanskega »Lloyda«. — To je vse! — Najmanj petkrat je potoval g. župan Hribar v interesu te velikanske slovanske akcije v Dalmacijo, najmanj desetkrat na Dunaj v svrhu konferencij z vlado, z dalmatinskimi poslanci itd. itd., njegova korespondenca v tej zadevi obsega na stotine in stotine pisem, mobilizoval je vse dalmatinsko javnost, žurnalistiko, peticeje merodajnih korporacij itd. — vse to — naj nam oprostí g. župan, da to takim nasprotnikom še izrečno naglašamo! — brezplačno, izključen je bil pri celi akciji že na sebi vsak strankarski moment, in vendar se je našla sredi Ljubljane v slovanskem jeziku pisana umazana cunj, ki izraža na nedvojen način svoje dopadenje nad brezuspešnostjo uprav gorostasne poštrenosti našega župana. — In taki ljudje se potem še čudijo, če pošten rodoljub niti ne pljune pred njih prag!

Toda sedaj imajo besedo tisti znani gospodje, ki so v »Slovenčevci« enketi tako goreče zagovarjali skupno financionalno postopanje obeh slovenskih strank. Ako bodo tudi sedaj še vztrajali v tej družbi, potem morajo že oprostiti, če tudi sanje ne bo več prostora pri mizi dostojnih ljudi brez razlike stranke in vere.

— Repertoar slov. gledališč. — Jutri, v četrtek, ste dve predstavi. Popoldne ob 3. uri se uprizori drugi v tej sezoni kot ljudska predstava ob znižanih cenah Jurčič-Govčkarjeva priljubljena narodna igra s petjem »Deseti brat« z g. Dobrovolnym v naslovni in g. Verovškom v Krjavljevi vlogi. Tudi v vseh ostalih vlogah je igra zasedena istotako, kot pri prvi letošnji predstavi, ki je imela jako lep uspeh. — Zvečer se poje četrtri, in sicer na »neparopereta« »Dijak-prosjak«, ki je dosedaj že trikrat napolnila gledališče do zadnjega prostora. — V soboto, dne 10. t. m. pride na oder prvi v tej sezoni, na novo naštirana in uprizorjena velika opera »Onjegin«. — Gostovanje Andrije Fijana, ki je bilo določeno za prihodnji teden

se je moralo radi obolevosti umetnika žalibog preložiti na poznejši čas

— Iz črnega brloga na Vipavskem. — P.č. se nam iz vipavske doline: Se ni potihnila beseda o protipostavnem dejanju tukajšnjega kaplana obenem kateheta, ki je nedolžne otroke imel zaprte, že se je pripetila dogodka, ki silno dokazuje napredek na katoliški podlagi in nam posebno priporoča Marijine družbe in farške denarne zavode. Navedimo najprej ves dogodek, kakor se je razvil; potem ga hočemo nekoliko ilustrirati. Tukajnji že večkrat pohvaljeni energični postajevodja g. Turk je v malem krogu odličnih gospodov pripovedoval in poizvedoval o storilki sledeče sleparije: »K meni sta prišla danes dva posestnika in mi naznanila, da je k enemu njiju prišla pred prilično osmimi dnevi mlada dekle z listkom, v katerem pravi prijatelj iz Lož prijatelja v Vipavi, naj mu za silo pomaga z zneskom 40 K. Prijatelj iz Vipave je radovoljno ustregel prijatelju iz Lož in izročil deklici dva zlata po 20 K. Danes je prišel prijatelj iz Lož in se zgledal tudi pri prijatelju v Vipavi. Pomenila sta se po svčji in h koncu vprašale dajalec prijemnika radi izročeni 40 K. Ta ga jame debelo pogledovati in hitro se je spoznala resnica, da je deklica prijatelja iz Vipave opeharila. Kje jo sedaj iskati? — Tako pravi postajevodja. Oglasi se na to vipavski velmož in pove, da so ljudje nepredvidni, da je tudi k njemu danes prišla deklica z listkom od dobre znanke na Planini, s katerim se zahteva 80 K. Deklica! Katera? K-ka? Velmož predloži svoj listek, postaje vodja svojega. Evo: pisava in obseg se ujemata, velmož se smeje, da on denarja ni dal. Poizveduje se za deklico, več oseb jo je videlo toda nobeden jo ni natančno ogledoval in nihče ne spozna, drugo jutro jo je postajevodja že sodnji izročil. Goljufica je sedemnajstletna brhka deklica, hči pridnega in poštenega kmeta iz Lož in — odlična Marijin otrok. Drugi dan smo izvedeli, da je znani poštenjakovič in faktotum vipavske farške posojilnice priletel nad postajevodjo, da naj se tudi njemu in gospodu dekanu Erjavcu pomaga do denarja, katerega jma je ravnoista dekle izvalila. Ta dva je seveda, ker sta bolj tehtna, bolj pritnila, namreč za 140 K. »Eh! bo kdo rekel, kako je pa to naredila, javen denarni zavod po sistemu Reifeisen se vendar tako lahko ne prekani.« Da! dragi moji; z ravnotako ništastim s svinčnikom pisanim listkom, v katerem je rečeno, da goski župnik prosi za denar, bil je Marijin otrok najprej pri poštenjakoviču Uršiču in potem pri veleumu Erjavcu, ki je na listek svoje slavno ime napisal in otroku je Uršič denar odšel. V resnici, priporočljiv je ta sistem Reifeisen! Menimo, da odkar se je pogreznil Drozov zavod na Četkem, je ni bolj primitivne in laglje manipulacije, kakor je vpeljana pri vipavskim Reifeisnu. S svinčnikom od ženske roke napisani košček papirja zadostuje, da se denar dobi. »Le naprej dokler je še vetra keja« le možje vipavske doline, katere veže ta »železni obroč«, vi se mi smilite. Že itak ga ni farškega denarnega zavoda, ki bi se dolgo obraail; dokazov za to je obilo širom sveta, posebno pa pri nas na Krajskem, kjer se rušijo konsumi in enaki zavodi, kakor zreli orehi v jeseni. In vi možje vipavski pričakujete, da bo sta stari obnemogli Erjavcu, ki se svojih kaplanškov ne more brzdati, in poštenjakovič Uršič, ki je sebi največji kos odrezal, ko je Obrezov hlev delil, ponavljam, da bo sta dva sebe zatajila in vas okoristila? Ne bodite slepi in predramite se in rešite, kar je še za rešiti. Kdor tako na lahko živi, da ga zavadno kmetško dekle s otročjim sredstvom prekani, tak zamore biti kvečjemu dober gospodar zase, za kar mu je pri takem nadzorstvu prilika dana, nikoli pa ne bo okoristil svojega bližnjega. Vipavski »Reifeisen« s svojo vinski zadruzo je sojen. Kdor tega do sedaj ni slutil, temu menimo, da so se vsaj sedaj odprle oči. In ravno tako bo treba za svoj blagor na onem drugem svetu na kak drug način skrbeti. Kakor se kaže po obilih dogodljajih in kakor nas posebno še uti ta slučaj — nas Marijini otroci ne bodo izlekli med poštene in torej izveličane. Le sedemnajst let staro kmetško dekle, ki tudi še ni bilo v mestu, se upa ne samo navadne ljudi slepariti, ampak se spravi celo v prelopo vipavsko župnišče in nad napol svetlega dekana, da ji pomaga s podpisom do sleparije. Lep sad Marijine družbe. Priporočali bi ta slučaj duhovitemu župniku na Slapu za predmet ene njegovih nedeljskih propovedi, v katerih je toliko natančno, da celo muhe ve naštet, kolikor se jih vsak petek po hišah v jedilih poje in se

tako greši proti zapovedi o postu! Ko bode ta cvet Marijinih otrok sojen v Ljubljani, priporočamo javnosti natančno sporočilo, da se zanes med svet vzvišenost koristnega zavoda. In da ne bodemo preobčirni, končamo svoje razmotrivanje z dobrim naukom: Kdor potrebuje denar, naj se preskrbi s koščkom papirja in svinčnikom ter naj gre k farški posojilnici v Vipavi, n da ne pridemo v keho že na tem svetu in na onem drugem svetu pa v vedno pogubo, vzklknemo: Od Marijinih otrok — reši nas o Gospod!

— Početje malopridnega župnika. — Iz Babnega Polja se nam piše: Z nestrpnostjo smo pričakovali onega zaželjenega dne, o katerem nam je naš župnik Adolf Knol prorokoval, da nas zapusti, ter se poda službovat na večjo in boljšo faro. Ali žalibog, naši upi, naše nade so bile zastoj. Župnik Knol še vedno uganja pri nas nečuvane surovosti, sramote zunan in v cerkvi potrpečljive Babnopoljce z lumpi, lažnjivci in drugimi nedostojnimi in nesposobnimi pridevki, bijo s pestmi po altarju pri maševanju kot pijanci po gostilnah, metajoč evangeljsko knjigo raz leco v Marijine hčere ter podč peštene vernike iz hiše božje kričeč: »Marš vn, marš vn, jaz ne bodem več maeval ne za žive ne za mrtve Babnopoljce, tudi spovedoval ne bodem nobenega ves, preklinjajoč obenem sramotno. In res ni bilo na praznik Vseh svetnikov popoldanskega cerkvenega opravila niti običajnih molitev za mrtve. Zbegan ljudstvo je samo solzeč in moleč kropilo ozaljšane gomile dragih pokojnikov, premišljuječ ondi, kaj so hudega provzročili v hladnih grobeh mirno počivajoči maščujočemu se župniku. Taki in enaki dogodki povelčujejo pri nas Gospodove praznike. Ljudstvo se odtujaže domači župni cerkvi, hiteč rajši v bližnji hrvaški Prezid prisostvovat sv. daritvi ter iskajoč po sosednjih župnijah spovednikov. Dobrosrčno je svojemu sovražniku odpustiti, tako je storil tudi tukajšnji posestnik Janez Troha, kojega je bil g. župnik iz cerkve zapodil, ter odpustil proščemu župniku. A kako se mu je župnik Knol zahvaljeval v nedeljo pri popoldanskem cerkvenem opravilu, rekši: No, kaj ima oni-le sedaj zato, ker me je tožil, nič, omazal se je in vsi ste se omazali, jaz sem pa vzvišen, vzvišen in še kako vzvišen! Kaj pa je zato, ako sem mu rekel marš vn, je li to kaj razžaljivega, razžaljivo je to, ako kdo kakemu drugemu reče k . . . r zato si velja iskati zadoščanja.« Take nesramne in pohujšljive besede mora mladina poslušati pri krščanskem nauku, ali ni to že skrajno! Kam pridemo, ako pojde tako naprej!

— Čedalje lepše. — Zadnji »Napreč« piše v članku »iz seje občinskega odbora« med drugim tudi: Izvolilo se je tudi gg. Kogea, Kosa in sodruga Antona Kristana v osek, ki naj ukrene potrebno glede razdelitve dela v občinski pisarni. V prvo konstatujemo, da si je sklep občinskega odbora g. Kristan po svoje prikril, dasi je sam stavil dotični predlog, ki se je pri seji glosil: izvoli naj se osek treh članov, ki naj pregleda razdelitve dela v mestni pisarni ter potem konstatuje, ali zadošča sedanje pisarniško oseboje tudi po uvedbi novega knjigovodstva, ali naj se namesti še posebnega knjigovodjo. Že napadeno poročanje nam jasno predoča, kaj je Kristan s svojim predlogom nameraval; pridobiti si vpliv tudi na občinsko pisarno, pred javnostjo pa se pomagobiti, češ, jaz, Kristan, ki sem prvi v občinskem zastopu, tudi v občinski pisarni razdelujem delo, ljudje, glejte, kakšna kapaciteta sem, občinska avtoriteta je pred mano v prahu. Poznavajoč Kristanovo vladohlepie se nismo čudili, da je stavil on tak predlog, čudili pa smo se nazvle v zadnjem času v Idriji vladajočim razmeram, da je po večini narodno-napredni občinski odbor ta predlog tudi sprejel. Kaj naši odborniki niso znali, da s tem izrekajo največje nezaupnico g. županu, v kojega izključno področje spada uradništvo, in ki se mu s predlogom vzame vpliv na isto? Ali naj ima župan samo ime, odločujejo pa naj drugi! In uradništvo naj si pusti razdeljevati pisarniško delo po g. Kristanu, ki si je od svojega prednika g. Rinaldija pridobil komaj nekaj ake konsumarskega knjigovodstva, sicer je pa velika nišla in svojo glorio vzdržuje le s terorizmom in sladko govorico! Koliko pojma ima g. Kristan o kaki pisarni, nam znači ravno njegov predlog! Ali si je mož misliti pisarno z več uslužbenci, a ne razdeljenim delom, gotovo ne! Tudi naš občinska pisarna ima prav dobro in primerno razdeljeno delo, in g. Kristan gotovo ne bo imel mnogo truda z ukrenitvijo potrebnega glede delitve dela v občinski pisarni! Naši občinski odborniki pa naj v bodoče malo bolj pasijo na Kristanove predloge.

— Dalje v prilogi. —

— **Slovensko gledališče.** Sinočna repriza „Mladosti“ je krasno uspela, ali z obžalovanjem moramo konstatirati, da je bil obisk slab. Ali naj se igrajo same operete in burke? Predstavo je počastil s svojim obiskom nadvojvoda Josip Ferdinand.

— **Razstava vajenskih del v Ljubljani.** Za razstavo se opaža splošno zanimanje. Odboru so nadalje došla nastopna darila za premije: Masarska zadruga v Ljubljani 25 K, urarska zadruga v Ljubljani 20 K, obrtna zadruga za sodni okraj Rudolfovo 20 K. V isti namen je poklonil gospod predsednik odvetniške zbornice in deželni poslanec trgovinske in obrtne zbornice, dr. Danilo Majaron vsoto 50 K. — Ker niso bile potrebne tiskovine dopolnjene, razpisal odbor šele te dni predpisane pole, na katerih naj gospodje mojstri in delodajalci potrdijo, da je razstavljeni predmet v istini delo vajencev, narejeno brez tuje pomoči. Razsojevalni odbor je že na delu in prične s priznanjem odlikovanj in daril že v ponedeljek. — Na razna vprašanja odgovarjamo, da so nekateri razstavljeni objekti tudi napredni; cene so napisane pri dotičnih izdelkih.

— **„Splošno slovensko žensko društvo“** priredi svoje drugo javno predavanje dne 11. decembra zvečer, in sicer v mali dvorani „Narodnega doma“, ker je v „Mestnem domu“ razstava vajenskih del, nakar opozarjamo že sedaj sl. občinstvo.

— **Akad. fer. društvo „Prosveta“** priredi prvi teden v novem letu ciklus štirih javnih naravoslovskih predavanj. Govoril boede phil. Pavel Grošelj. Predavanja bodo zvezana s proizvajanjem fizikalnih poskusov in skioptičkih slik.

— **Akademija** priredi svoj jour-fix v petek, 9. t. m., ob 8. uri zvečer v hotelu „Ilirija“. Predava g. prof. dr. Dragotin Lončar „O narodnosti in narodnem delu“. Gostje dobro došli!

— **Društvo zdravnikov na Kranjskem** ima v sredo, 21. t. m., ob polu 8. uri zvečer v salonu restavracije „pri Rožki“ (I. nadstropje) svoj občni zbor. Dnevni red: 1. Letno poročilo odbora. 2. Poročilo o dr. Löschner-Maderjevi ustanovi. 3. Volitev predsednika in odbora ter dveh revizorjev računskih zaključkov društva in dr. Löschner-Maderjeve ustanove. 4. Določitev časopisov, kateri naj se naroče. 5. Določitev društvenih prispevkov za prihodnje leto. 6. Samostalni predlogi članov (glej § 16. pravil).

— **Javno predavanje.** Kakor smo že poročali, priredi slovensko trgovaško društvo „Merkur“ danes ob 9. uri zvečer v društvenih prostorih javno predavanje. Predaval boede g. dr. Konrad Vodušek. Tema: Kako in kdaj prehaja lastninska pravica na blagu od prodajalca na kupca. Ker je že z naslova predavanja razvidno, da bo predavanje zanimivo in za vsakega praktične vrednosti, nadejamo se obile udeležbe. Po predavanju je zabavni večer. Za dobro in točno postrežbo je skrbnjeno.

— **Električno razsvetljavo** dobi po novem letu trg Rače. Delajo se že vse priprave od podvzetja, kateremu na čelu je inženir g. Schubert. Z novim letom dobijo Rače tudi novo šolsko poslopje in nov, z vsemi udobnostmi opremljen hotel.

— **Vinski semenj** se vrši v Jastrebarskem pri Jaski na Hrvatskem dne 17. t. m. Več glej inserat.

— **Hausieren und Betteln verboten.** Ta napisa se bere na vseh hišnih vratih v Mariboru, toda to velja gotovo samo za reveže, kajti drugače bi to tudi veljalo za očeta Orniga oziroma njegov „Leibblattu“ Stajerca. Že nekaj dni se nabirajo podpore za „Stajerca“, kateremu primanjkuje baje 5000 K. Gotovo je g. Kipfl Jožefu zmanjkalo, ali pa so se oča premislili še dalje podpirati list, ki tako lepo deluje za „asoški narod“. Človek ne bi nič rekel, ako se bi nabiralo samo pri somišljenikih, toda kakor se čuje, da je podpora tudi trgovcem, katerega večinoma obiskujejo narodni ljudje. Ali je morebiti to zahvala za mnogobrojni obisk? Gospod, narodnost ni kramarjara, s katero se lahko baranta.

— **V konkurz** je prišel znani „Stajerci“ agitator, trgovec v St. Lenuartu v Slov. Goricah, Alojzij Papat.

— **Graščak — kramar.** V Celju je otvoril trgovino z moko in poljskimi pridelki baron Edmund Euobloch, graščak v Žoneku pri Braslovčah.

— **Tehnični ravnatelj Lloydovega arzenala v Trstu** je postal profesor državne obrne šole, Lud. Jeroniti.

— **V Ljubljano skočil** je včeraj ob pol 12. uri dopoldne mizar Jan Dernovšek, stanujoč v Cerkvenih

ulicah št. 21, katerega sta pa še pravočasno rešila iz vode Jožef Stresen in Terezija Hribarjeva.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 63 Slovencev, nazaj pa je prišlo 21 Masedoncev. — Iz Heba je šlo 12 Hrvatov na Reko, 7 pa iz Bohinjske Bele v Trst.

— **Izgubili ne in najdene reči.** Sluga Fran Hrvatal je izgubil bankovce za 20 K. — Gosp. A. O. je izgubil tri bankovce po 20 K. — Ana Trpinova je izgubila temno-zeleno torbico, v kateri je bila denarnica s 6 kronami.

— **Ljubljanske društvene godbe** koncert se vrši danes zvečer v „Narodni kavarni“, Gosposke ulice. Začetek ob 9. uri. Vstopnina prosta. — Jutri, v četrtek, koncert društvene godbe „na Južnem kolodvoru“ v novem steklenem salonu gospoda Schreya. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 40 vin.

— **Drofenikova zaloga** ur na Starem trgu št. 16 se razprodaja, kakor je razvidno iz današnjega inserata.

— **Prodajo „Slovenskega Naroda“** v Črnem vrhu nad Idrijo je prevzel g. Ivan Lampe, trgovec.

— **Hrvatske novice.** Župan zagrebški pl. Mošinjsky je odložil županstvo. — Izvolitev poslance Saša je sabor proglasil za preporno ter se izroči parlamentarni preiskovalni komisiji. Včerajšnja saborska seja se je bavila le to afero; poslanec Sašel se je temeljito za govarjal.

— **Najnovejše novice.** Rumunski proračun za leto 1905. izkazuje nad en milijon kron preostanka.

— **Papež** je prehlajen ter ima otekel vrat, vendar je včeraj še sprejel pruskega princa Albrehta, nadaljnje avdiience pa so odpravljene. — Črnogorski knez pripaže. V Rimu se govori, da se vrše pogajanja, ki bi omogočila črnogorskemu knezu Nikolu obisk v Vatiki.

— **Nesreča na železnici.** Iz Budimpešte na Reko vozeči osebni vlak je trčil zunaj mesta ob tovorni vlak ter zdrknil s tira. Osem oseb je ranjenih.

— **Zapuščeno bivšega finančnega ministra** dr. Kaizla izda mladočeški klub. Gradivo uredi cesarski svetnik Penizek na Dunaju. — Veleizdajski spise, ki so bili tiskani v Mehiki, so zalotili v Madridu. V afero so zapletene zelo odlične osebe.

— **Odmev inomoških dogodkov.** Častniški namestnik Nagowski, ki je vodil v usodni noči vojaški oddelek, v katerem je bil poddesetnik Minotti, ki je prebodel slikarja Perzezy, je obsojen v večmesečni zapor.

— **Že 15. decembra t. l.** bo žrebanje XXXVI. c. kr. državne loterije za civilne dobrodelne namene. Igralni načrt obsega 18435 denarnih dobitkov v skupnem znesku več nego pol milijona kron z glavnim dobitkom 200000 K. Srečke po 4 K se dobivajo po trafikah, menjalnicah, pošlah itd.

— **Gledališče za otroke.** V New Yorku je družba „Educational Alliance“ zgradila precej velko gledališče. Igralci, igralke, reditelji in nadzorniki garderobe vsi so otroci 10 do 14 let stari. V gledališču je prostora za 700 otrok. Vstopnina je 1 K za osebo. Igra se v gledališču ob nedeljah in praznikih od 4 do 6 popoldne.

— **Odločilna inštanca še ni govorela.** „Kaj vi še vedno kadete? Pa sem slišal, da vam je kajenje prepovedano?“ — „Da, toda prepovedal je samo zdravnik, moja žena še ne.“

— **Židje na Ruskem.** Ruski minister za ljudske prosveto je zvišal odstotno število židov, ki smejo na ruskih vseučiliščih študirati, sledeče: Za Petrograd in Moskvo od 3 na 3 1/2 odstotkov, za Kijev, Varšavo in Odeso od 10 na 15%, za Kazan, Harkov, Tomsk in Jurjev (Dorpat) od 5 na 7 odstotkov.

— **Statistika živalskega sveta.** Pariški muzej za prirodno znanstvo je sestavil statistiko živalstva. Po tej statistiki živi na zemlji in morju okoli 400000 živalskih vrst, ptič pa le 13000 vrst, torej trideseti del vseh živalskih vrst. Dlje je poznanih 12000 vrst rib, 8300 vrst morskih (žlezastih) rib, 1300 vrst amfibij (dvoživk), 20000 vrst pajkov, 8000 vrst črvtov.

— **Turška bolnišnica v Berlinu.** Turški sultan je odpisal zastopništvo v Berlinu pod vodstvom Turkham Paša, kateri bode zastopal turško vladu pri blagoslovljenju turške bolnice, ki je bila sezidana na stroške sultanove. Ta bolnica v glavnem nemškem mestu je darilo sultanovo, kot protidarilo za

veliki, lepi studenec z vodometom, ki ga je cesar podaril mestu Carigrad, ko je obiskal svojega prijatelja, sedanjega sultana.

— **Žetev v raznih krajih, raznih časih.** Povprečno prinese svetovna žetev v vseh državah 70 do 80 milijonov ton pšenice, največ se je pridelala v Združenih državah, namreč od 15 do 20 milijonov ton na leto. Najvažnejši konzument Anglija je pridelala komaj od enega do dveh milijonov. — Važno je pa to, da ni mesece v letu, ko bi se ne želo pšenice, — samo, da se žanje ob raznih časih in raznih krajih. Tedaj se vse leto žetve v mesecu januarju dežele: Avstralija, Nova Zelandija, Argentinijska in Čile; v mesecu februarju in marcu: Vzhod. Indija in Gor. Egipt; v aprilu: Mehika, Spodnji Egipt, Sirija, Perzija, otoka Kuba in Ciper; v maju: Maroko, Algir, Tunis, Srednja Azija, Texas, Florida, Kina in Japan; meseca junija: Kalifornija in Združene države, deloma Grška, Italija, Španija, Portugal, južna Francija in Turčija; v juliju: Minnesota, N.-w.-York, Nebraska, Ohio, Zgornja Kanada, Java, Avstro Ogrska, Bolgarija, severna Francija, Rumunska, južna Rusija in Švica; v avgustu: Anglija, Kolumbija, Spodnja Kanada, Manitoba in Poljska; v septembru in oktobru: Norveška, severna Rusija, Švotska in Švedska; v novembru: Peru in južna Afrika; končno v decembru: Birma.

— **Pasja doba na Japonskem.** V 17. stoletju je vladal na Japonskem cesar Tsinaoj, ki je bil rojen v znamenju pasje zvezde. Zato so uživali psi za njegove vlade posebne predprave v celi državi, prebivalstvo jih je moralo rediti in gojiti, kolikor se jih je izleglo. Smrtna kazen je bila določena za pretepanje psa. Le policaji so smeli pse za kazen pretepati ali tudi ubiti, a vselej šele po razsodbi posebnega sodnika. Psi so se strašno razmnožili ter so bili za prebivalstvo huda nadlega. Posebno neradi pa so Japonci izpolnili cesarjev ukaz, da so morali orkajene pse nositi slovesno pokopati na visoko goro. Ko je pri taki priliki neki Japonec napram svojemu sosedu potožil, kako kruta je taka postava, potolažil ga je ta: Zahvali bogove, brat, da ni cesar rojen v znamenju konja; tedaj bi paš izdihnili pod težo. Ko pa je cesar Tsinaoj zatisnil oči, so planili Japonci nad pse ter vse pobili. Od takrat ima na Japonskem med domačimi živalmi prvo mesto mačka.

— **Francoski intervju s Hrvatom.** Nacionalistični list „La Patrie“ prinaša intervju, ki ga je imel njegov urednik z dr. Tresić-Pavičićem, ki je sedaj v Parizu. Tresić je razložil Francozu znano afero barona Handla, kako avstrijska vlada zanemarija Dalmacijo. Nadalje je povedal, kako je hrvaška zemlja bogata rud. Na Hrvatskem ni dovolj potrebnega kapitala, da bi se to bogastvo zemljo izrabilo, in hrvaški rudniki bodo padli Nemcem v roke. Ako pa pridejo enkrat v Dalmacijo Nemci z nemškimi delavci, potem je germanizacija te dežele odprta široka pot. Francoska bi mogla to germanizacijo preprečiti, ako bi majhen del svojih kapitalov porabila za eksploatacijo hrvaških rudnikov. S tem bi se obenem preprečilo usodno izseljevanje, a z ustanovitvijo kmetijskih bank bi si opomogel hrvaški narod. Francija bi dobila v Hrvatih zvestega in močnega zaveznika, ki bi ji bil v njenem boju proti ekspanzivnosti pangermanizma na Balkanu in v Mali Aziji prav koristen. Na vprašanje, ali Hrvatje česa pričakujejo od Rusije, je odgovoril Tresić, da ima Rusija preveč skrbi sama sabo, v ostalem pa se briga le za pravoslavne.

— **Hrvaške naselbine v Italiji.** V 16. stoletju se je izselilo pod vodstvom Antonija di Mulas več hrvaških rodbin v Južno Italijo, kjer so ostali popolnoma pozabljeni od domovine in svojih rojakov, vendar so obvarovali do današnjega dne svoj jezik, svoje šege in običaje. Ničesar niso zvedeli čez morje o kulturnem napredku v svoji prvotni domovini. Ilirsko gibanje, vsa hrvaška literatura, vse to jim je ostalo neznano. Dandanes štejejo ti izseljenci nad 5000 duš. Na meji Puigije je njih jezikovni ostoječ z mesteci Živavoda, Kruč in Stifilič. Letošenje po letje je šla iz Spita posebna družba obiskat te nepozabljene svoje brate v Italijo. Bili so to dr. Smolaka, profesor Barač, župnik Singer in slikar Vidović. Sicer se ni nič gotovega znalo za obstoj takih kolonij v Italiji, le nekateri potovalci po Italiji so prinesli domov vest o tem. Kar je ta deputacija videla in slišala pri tem obisku, izide za božič v krasni knjigi z Vidovičimi slikami. Za sedaj pa je izdal prof. Barač malo knjižico pod naslovom „Hrvaške kolonije v Italiji“. Besede „Hrvat“ in „hrvaško“ ne poznajo ti pozabljeni. Njihov jezik je skoraj ravnotako italijanski kakor hrvaški. Tako n. pr. uspravajo matere otroke s pesmico: „Homo leč, homo spat, lipi Bog homo zvāt.“ Neki pregovor se glasi: „Ko vsta jena pras“

ga vsta tust; ko vsta jena sin' ga vsta pust“. Vendar pa so ti ljudje ponosni na svojo narodnost in svoj jezik, ki ga imenujejo le „naš ezik“. Staro in mlado, bogato in revno, vsi govorijo le domači jezik in tudi na vseučilišču v Neapolju se zbirajo mladeniči, ki so doma iz hrvaških krajev, da se pogovarjajo v domačem jeziku. Deputacijo z ene strani morja — „sonu banu mora“ so z navdušenjem pozdravili ter je vsakdo klical začuvši njihovo govorico: „To pur moj jezik“ (to je tudi moj jezik). Kako so se čudili pozabljenici, da živi na drugi strani morja več milijonov ljudi, ki govorijo tudi hrvaško. Seveda govorijo vsi boljše italijansko kot hrvaško, ker v šoli in cerkvi ne slišijo drugega jezika kot italijanski. Nihče ne zna kake hrvaške molitve in nihče še ni videl tiskane ali zapisane hrvaške vrste, vendar so deputaciji povsod zatrjevali: „Eziki naš ni još umbra“ (naš jezik še ni izumrl). Nekaj dni pa prihodno splitske deputacije pa so že slišale hrvaške pesmi (dotedaj so peli italijanske pesmi na hrvaške napeve). Danes pa že pišejo dijaki s pomočjo Parčičevega besednjaka pravilna hrvaška pisma in ustanovila se je celo hrvaška čitalnica z narodno knjižnico. Navaden obisk je pripomogel, da se hrvaščina v Italiji oživi.

— **Grška domoljubje.** Po zadnji turško-grški vojni se grška vlada resno trudi, da povzdigne svojo mornarico, in vojsko. A kaj, ko so državni dohodki premali. Vsled tega pomagajo Grki na Grškem in v tujini s prispevki ter se kosajo, kdo bo del dal več. Tudi kaznjenci velike atenske kaznilnice niso hoteli zaostati ter so zložili neko vsoto, a ker se jim je zdela premala, so izjavili upravitelju kaznilnice, da so voljni postiti se tri dni, ter da se doda na ta način prihranjeni denar oni svoti, ki so jo nabrali. Seveda upravitelj s tem ni bil zadovoljen. Kaznenke pa — ženske — zbrale so 1000 K ter se ponudile, da bodo vsak teden po en dan delale samo v korist blagajne za mornarico in vojsko. Ta dva domoljubna čina sta napravila na Grškem velik vtis. Pravosodni minister Levidis je dal izreči kaznjencem svojo najtoplejše zahvalo. Upravitelj je dovršil svoj nalog z besedami: „Narod, čigar kaznjenci so navdahnjeni s takim domoljubjem, se lahko mirne duše nadja boljše bodočnosti.“

— **Zaradi petelina obsojen.** V Katovicah na Šežijemskem ima stavbnik K petelina, ki ponoči zelo glasno poje. Razen petelina pa ima tudi mačka, ki začne vselej pretresljivo kajivati, kadar petelin zapoje. Ta neprijetni koncert je napravil v sosesčini stanujočega učitelja tako nervoznega, da je ogradil stavbnika redarstvu. Policija je stavbnika obsojila na 30 K globe; obsojdo je potrdila tudi sodišče. Sedaj prideta stavbnikov kokot in maček še pred višje sodišče.

— **Ženitev bivšega anamskega cesarja.** Bivši anamski cesar, čigar državo so zasedli Francozi, se poroči z gospico Calve, najstarejšo hčerjo predsednika prizivnega sodišča v Algieru. Ta gospica se prištevata med najlepše ženske francoske kolonije v Algieru. Cesar je spoznal gospico na nekem plešu ter se je zaljubil vanjo. Poroka boede v novembru. Cesar je sicer konfucijevega veroizpovedan, toda poroka se boede vzhite temu vršila s dispenco v katedrali v Algieru.

— **Car v ruskih pregovorih.** Sledeči karakteristični pregovori se rabijo o carju med ruskim narodom: Ako car plijune v skledo, se ista razpoči vled napuha. — Krona carja ne varuje glavobola. — Tudi carjeva pljuča ne izpihnejo solnce. — Tudi carjev hrbet bi trzaval, ako bi dobil knute. — Celo gobavega carja proglasijo za zdravega. — Ako jezdi car, najeto kljuse se račun vsak korak za miljo. — Car je pač strični ljubega Boga, toda njegov brat pa ni. — Carjeva roka je dolga, a do neba ne doseže. — Tudi carjev jesi ne sladi. — Tudi carjeva roka nima več kot pet prstov. — Carjev glas najde odmev, četudi ni hribov v bližini. — Tri-vprežni carjev voz zapušču za seboj glob k sled. — Debel car ni za smrt težji kot mršav berač.

— **Dober tek!** Neki Anglež, lastnik velike trgovine, potoval je po Kitajskem. Slučaj je nanesel, da je prišel tudi v mesto Kogkong. mandarin tega mesta ga povabi na kosilo. Anglež kosi z velikim apetitom, posebno mu tekne mastna, lepa rumena pečenka; pa naenkrat mu šine v glavo neprijetna misel: Kaj, ko bi bila to mačka? Slišal je, da Kitajci posebno radi jedo mačke. Sxlene torej povprašati. Toda Anglež ni znal ni besedice kitajski in mandarin ni besedice angleški, zato kaže Anglež s prstom na pečenko in vpraša: „miau, miau?“ Kitajec pa odkima z glavo in reče: „hou, hou!“ (Bila je namreč pasja pečenka!).

— **Predogrof.** V Liptó-Szent-Miklósu je izginil županijski

tajnik in urednik lista „Liptó“ dr. Ladislav grof Matuška, ker ga je železnična uprava ogradila zaradi ponarejanja vozniških listov. Po njegovem begu se je dognalo, da Matuška ni bil ne grof ne doktor, temuž si je vse dotične listine sam ponaredil. Spridevala so bila tako dobro ponarejena, da je bivši naučni minister Wlassics hotel Matuško imenovati za županijskega šolskega nadzornika.

— **Za plombiranje zobov** se sedaj uporablja steklo, katero ima prednost, da je skoro nevidno.

— **Japonski jezik** ima nad 60000 besed, vendar ni zna olikani Japonci komaj do 10000.

— **Cerkev iz samih koral** je znamenitost na otoku Mahe. Ta otok, 3000 čevljev visok nad morako površino, je najvišji Seychellskih otokov v indskem oceanu. Vsa poslopja na njem so štirivoglasta zidovja iz koral, ki blišče kakor mramor.

Telefonska in brzojavna poročila.

Trst 7. decembra. „Piccolo“ potrjuje vest, da je deželni sodni svetnik v Trstu, Fran Dukić, imenovan prezidentom okrožnega sodišča v Rovinju, in divja, češ, da je bil imenovan Dukić, ker je rodoljubljen Hrvat.

Dunaj 7. decembra. Danes je proračunski odsek nadaljeval razpravo o predlogu glede podpore radi bede in glede vsote za refundacije. Razprava je prinesla dve presenečenji. Najprej je dr. Derschatta izjavil, da bodo nemški nacionalci glasovali proti refundaciji in potem je to isto izjavil grof Palffy v imenu čeških veleposelnikov. S tem je skoraj odločeno, da vlada za svoj predlog ne dobiva večine. Razprava se je ob 1. uri pretrgala in se bo nadaljevala popoldne. Čuje se, da bo odsek tudi za petek še sklican, vendar je splošna sodba, da bo šele v januarju prihodnja seja.

Dunaj 7. decembra. Današnja seja gospodske zbornice se je jako zakasnila. Začela se je namreč šele ob 1/2 2 popoldne, to pa vsled konference vseh strank o predlogu kneza Schönburga, naj se premeni pravilnik državnega zbora. Ta predlog pride še danes na razpravo in bo tudi sprejet. V seji so se predstavili novi ministri. Zdaj se glasuje imenoma o razdelitvi volilnih okrajev na Nižjem Avstrijskem.

Dunaj 7. decembra. Že včeraj je postal parlamentarni položaj skrajno kritičen, ker je bilo posvetovanje dr. Pacaka z ministrskim predsednikom Körberjem brez uspeha. Situacija se je danes vsled izjav dr. Derschatte in grofa Palffyja v proračunskem odseku tako poostрила, da se najbrže v petek odgodi zasedanje poslanske zbornice.

Budimpešta 7. decembra. Kossuth je težko obolel.

Rusko-japonska vojna.

Petrograd 7. decembra. „Rusko Slovo“ poroča iz Vladivostoka: Japonska križarka „Azuma“ je pri otokih Miaotao zadela ob mino in se potopila.

London 7. decembra. Japonska poročila javljajo, da so japonski topovi z 203metrskega griča začeli bombardirati v port-arturškem pristanu stoječe ruske ladje. „Pobeda“ je bila zadeta šestkrat, neka ladja „Retvisanov“ tipa 16krat, „Retvisan“ in „Peresvet“ 11krat, poleg teh pa še dve drugi ladji. Bombardiranje se nadaljuje.

London 7. decembra. Iz japonskega uradnega vira se poroča, da primanjkuje Rusom v Port Arturu moštva za obrambo. V kratkem naskočijo Japonci zopet trdnjavo.

London 7. decembra. Japonski cesar je zaukazal organizacijo prostovoljcev in črne vojske.

3315-8

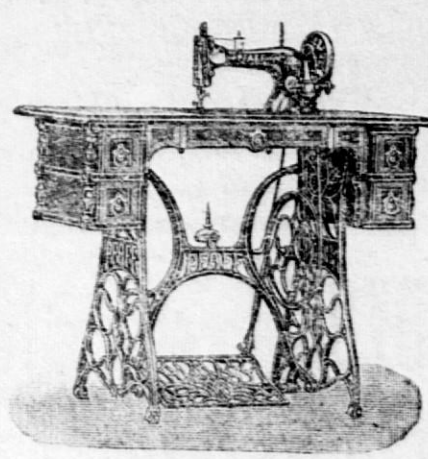
Velikost tribarvnih slik na kartonu je 67x51 cm, cena slik samih po K 6,-, v jelšovem okviru po K 12,-, v vzorčnem po K 15,-. Zalog in poštnina za lastni izdatek. 3498-2

Primerno božično darilo: Bled in Belopeško jezero.

Naroči se: Pri založniku J. Germu v Pragi, Václavské nám. 10; v Ljubljani: pri L. Schwentnerju in Drag. Hribarju; v Novem mestu: pri J. Krajec nasl.; v Celju: pri D. Hribarju in v Gorici pri A. Gabrščku.

Razna prestavljanja

iz nemščine v slovenščino ter sestave inseratov
oskrbuje po zmerni ceni v tej stroki izvežban uradnik.
Kdo, pove upravništvo „Slov. Naroda“.
3265-4

Najlepše in praktično božično darilo

za gospodinje je nedvomno **PFAFFOV šivalni stroj**, kateri odgovarja z ozirom na mnogostransko uporabo in ličnost vsem zahtevam gospodinjstva.
PFAFFOV šivalni stroj
se izvršuje v različnih slogih sobnih oprav od najpreprostejše do najfinejše izpeljave ter je kras slehnega stanovanja.
PFAFFovi stroji se za umetno vezenje izvrstno uporabljajo.
Bogata zalog pri: **F. Tschinkelnu** v Ljubljani, Sodnijske ulice šte. 4.

Pijte Klauerjev Triglav
najzdravejši vseh likerjev.

Higienski predmeti.

Diskretno razpošiljanje vzorcev, tucat po K 250, K 3,-, K 4,-, K 6,- 3 velelitni vzorci s cenovnikom, če se pošlje K 120 v pisemskih znamkah. 4 3271-2
M. RUNDRAHN, Dunaj IX/1, Liechtensteinstrasse št. 23.

Perje

za postelje in puh priporoča po najnižjih cenah
F. HITI 9-48
Pred škofijo št. 20.
Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Iščem popolnoma zanesljivega in v zemljeknjižnih zadevah izurjenega, slovenščine in nemščine zmožnega

uradnika

za svojo notarsko pisarno v Ptuj. — Vstop 1. januarja 1905.
Ponudbe z naznanilom plače do 12. t. m. v Gornji grad.
Kazimir Bratkovič
c. kr. notar.
3518-2

Lepo stanovanje

v solnčni legi, obstoječe iz štirih sob z vsemi le zaželenimi pritliklami, kator poselsko sobo, shrambo, opravljeno kopaljo, veliko kletjo itd. se odda takoj event. s 1. februarjem 1905 v visokem parterju novosezidane hiše št. 7 ulice „Stare pravde“ (nasproti vrtu otroške polnice).
Natančneje se izve pri I. Lončarju
I. nadst. hiše. 3413-5

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.
Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“
vzajemna zavarovalna banka v Pragi.
Rez. fondi: 29.217.694,46 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 78.324.623,17 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
z vseskozi slovanstvo, narodno upravo.
Vsa posojila daje:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah šte. 12.

Zavaruje postopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občnkoristne namene.

Novosti

modnega blaga za dame,
sukna in raznega manufakturnega blaga, najcenejši nakup
za neveste, bogato zalogo krojaških potrebščin priporoča

J. KOSTEVC

Sv. Petra cesta 4.
Cene strogo solidne. Točna postrežba.
Vzorci se pošiljajo na zahtevo poštine prosto.
2973-16

Škrilj-Eternit

(zakonito zajamčeno oznamenilo za ASBESTNI CEMENTNI SKRILJ.)

Najboljša streha sedanosti.
Varna pred ognjem in viharji, klubi vse vremenskim vplivom, ne potrebuje poprav, je lahka, lična in ceno.

Eternit tovarne **LUDWIG HATSCHEK**
Vöcklabruck Dunaj Budimpešta Nyerges-Uyfalu
Gor. Avstrijsko. IX./I., Berggasse II. Andrássystr. 33. Ogrsko

Najdalekosežneje poročstvo.
Spričevala prve vrste.
Zahlevajte vzorce in prospekte.

Glavno zastopstvo za južne pokrajine: **Delniška družba portlant cementa Dovje**, v Trstu, via Geppa 2.

Higieniško razpraševanje
stanovanj, tovarniških lokalitet itd.

Vacuum Cleaner
Peter Matelič
Ljubljana zavod za snaženje stanovanj Ljubljana
Škofje ulice št. 14.

Preproge, pohištvo
se sprejema za snaženje in shranjevanje.

Najvažniše sedanjosti!

Božična prodaja trgovske zaloge blaga

A. Primožič v Ljubljani, na Mestnem trgu

je otvorjena!

Popolne obleke v kartonih že od . gld. 1:50 naprej	Lodnasto krilo lastnega izdelka, sedaj gld. 1:95
kompletne bluže, pavoln. flanela samo „ —44	Flanelna bluza, izgotovljena, sedaj „ —68
Kos najfinejšega rumburškega pavolnatega platna samo „ 3:90	Zametasta bluza, sedaj „ 2:36
Tucat žepnih robcev od „ —36	Damska srajca od „ —39 naprej
Tucat žepnih robcev (angleški batist) prej gld. 3,—, sedaj „ 1:08	5000 rutic za čiščenje kupic in brisanje prahu, kos „ —07
	2000 metrov dobre flanele, meter „ —17

Poleg tega vsakovrstne preproge, svilnate odeje, svilnato blago, kožuhošina, posteljne garniture, damski plašči (Brunnenmäntel), in paletoti, moško perilo in kravate, predpasniki, osobito blago za ženske obleke

po čudovito znižanih cenah!

Zaradi oddaje mestne voznje

za leto 1905 oziroma tudi za leto 1906 in 1907 vršila se bode pri mestnem magistratu v prostorih stavbnega urada javna pismena ponudbena obravnava

dne 16. decembra 1904 ob 10. uri dopoldne

Ponudbe kolekovane in opremljene z vadijem 200 K, o katerih je na vesti posamezne cene za razno vožnjo v številnih in basedah, izročiti je zapečene do določenega časa gori navedenemu uradu, kjer so tudi pogoji ob navadnih uradnih urah vsakemu udeležencu na vpogled razgrnjeni.

Na ponudbe, katere ne bodo povsem ustrezale dražbenemu razpisu in pogojem, na take, ki bi se pogojno glasile in končno na take, ki se prekasno ali dodatno vložijo, se ne bode oziralo.

Mestni magistrat v Ljubljani

dne 2. decembra 1904

Henrik Henda v Ljubljani

Mestni trg št. 17

priporoča

3517-2

1000 metrov pristne suile

najnovejših križastih (schottisch) vzorcev, izvrstne kakovosti, namesto gl. 250

samo 95 kr.

4 metre zadostuje za eno bluzo in stane le gl. 380.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnanstvo drž. železnice v Beljaku.

Izved iz voznega reda.

Veljaven od dne 1. oktobra 1904. leta.

ODHOD IZ LJUBLJANE juž. kol. PROGA NA TRBIŽ. Ob 12. uri 24 m ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Aussee Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Prago, Lipsko, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 54 m dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal Solnograd, Lend-Gastein, Zell am See, Inomost, Bregenc, Curih, Ženeva, Pariz čez Amstetten na Dunaj. — Ob 3. uri 56 m popoldne osebni vlak v Trbiž, Smohor, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Karlove vane, Prago, (direktni voz I. in II. razr.), Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo (Trst Monakovo direktni voz I. in II. razreda). — PROGA V NOVO MESTO IN KOČEVJE. Osebni vlaki. Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novo mesto, Stražo, Toplice, Kočevje, ob 1 uri 5 m pop. istotako. — Ob 7. uri 8 m zvečer v Novo mesto, Kočevje. — PRIHOD V LJUBLJANO juž. kol. PROGA IZ TRBIŽA. Ob 3. uri 23 m zjutraj osebni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Ischl, Aussee, Ljubno, Celovec, Beljak (Monakovo-Trst direktni voz I. in II. razr.). — Ob 7. uri 12 m zjutraj osebni vlak iz Trbiž. — Ob 11. uri 10 m dopoldne osebni vlak z Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago (direktni voz I. in II. razreda), Francove vane, Karlove vane, Heb, Marijine vane, Plzen, Budejevice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Ženeva, Curih, Bregenc, Inomost, Zell am See, Lend-Gastein, Ljubno, Celovec, Smohor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakovoga, Inomosta, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 44 m zvečer osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Smohorja, Celovca, Pontabla, čez Selzthal iz Inomosta, Solnograda čez Klein-Reifling, iz Steyra, Linca, Budejevice, Plzena, Mar. varov, Heba, Francovih varov, Prage in Lipskega. — PROGA IZ NOVEGA MESTA IN KOČEVJA. Osebni vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže, Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m zvečer istotako. — ODHOD IZ LJUBLJANE drž. kol. V KAMNIK. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 7. uri 10 m zvečer. — Ob 10. uri 45 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih in le oktobra. — PRIHOD V LJUBLJANO drž. kol. IZ KAMNIKA. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 10. uri 59 m dopoldne, ob 6. uri 10 m zvečer. Ob 9. uri 55 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih in le oktobra. — Čas prihoda in odhoda je označen po srednjeevropskem času, ki je za 2 min. pred krajevnim časom v Ljubljani.

Novost brez konkurence!!

Samoigralni 3500-2

piano koncertni orchestrion

Nepresežen po učinku. Izreden efekt. Živahna klavirska glasba. — Prekrasna, natančna plesna glasba. Nadomestilo za 6 godcev.

Kadar se ne rabi plesne glasbe, se bobni, celine in dr. z neko pripravo takoj lahko odstavi in orchestrion igra kakor klavir. Ugodni plačilni pogoji. Uspešna nalozitev danarja za gostilničarje in kavarnarje. Igra vse komade. Velja z dvema valjema, ki igra vsak 8 komadov, z utožjo in pripravo za spuščanje denarja gl. 450.—

Prospekti zastojni in franko.

Tovarniška zaloga:

S. ZANGL, Dunaj IV, Favoritenplatz šte. 2.

Orient. arnikovo brezovo mazilo.

Že sam vegetabilni sok, ki teče iz breze, če se narvta deblo, je že od nekdaj znan kot prav izvrstno lepilo. Če se pa iz tega soka po iznajditeljevem predpisu kemijskim potom skupaj z ekstraktom arnike naredi mazilo, dobi šele poseben učinek. 3530-1

Če se z njim zvečer namaže obraz ali kak drug del kože, se že drugo jutro odluščijo komaj vidne lusknice od kože, ki postane nežna in bleščeča bela.

To mazilo izravna gube in kozavosti na obrazu, ki dobi mladostno barvo, koža postane bela, nežna in sveža, v najkrajšem času izginejo pege, ogrci, bradavice, rdečica na nosu in druge nečistosti kože. — Lonček z navodilom stane 3 K, dvojnat lonček 7 K, trojnat lonček 7 K. —

Razpošilja po poštnem povzetju ali če se pošlje denar naprej glavna zaloga

M. Feith, Dunaj, VI., Mariahilferstrasse 45.

Krepkega učenca

sprejme v špecerijeko trgovino in trafiko

G. Jelovšek, Vrhnika.

3518-3

Solicitator

z večletno prakso in povsem izvežban v odvetniškem in notarskem poslovanju želi dosedanje svoje mesto spremeniti.

Ponudbe pod „Solicitator“ na upravništvu „Slovenskega Naroda“. 3498-3

Želi se kupiti dve dobro ohranjeni 5-280

kletni črepalnici

(pumpi).

Blagohotne ponudbe pod n. slovom „Črepalnica“ na uprav. „Slov. Nar.“

Mednarodna panorama.

Ljubljana, Pogačarje, trg. 3477

Tekoč tedenski

Japonsko.

Času primerno!

Naznanja se, da se bode vršil

redni občni zbor

Narodno gospodarskega društva

v Starem trgu pri Ložu dne 21. decembra 1904

ob 4. uri popoldne

v prostorih mlekarne.

DNEVNI RED:

1.) Odobrenje letnega računa za leto 1903.

2.) Volitev 5 članov načelstva.

3.) Volitev 5 članov nadzorstva.

4.) Razni nasveti. 3521

K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Po vseh kulturnih državah registrirana za srajce ovratnike in manšete

Na drobno ne prodaja.

LEVORAZVANKAL

M. Joss & Löwenstein

c. in kr. dvorna dobavitelja PRAGA

50.000 parov čevljev!

4 pare čevljev samo gl. 280

se prodajo zaradi nakupa velike množine obutal dokler traja zaloga za to smešno nizko ceno. Par moških in par ženskih čevljev rjavega ali črnega usnja na trakove I. vrste galoširani, z močnimi zbitimi usni, podplati; daje par moških in par ženskih modnih čevljev s paspoilom, zelo eleg., naj-novejše oblike, močni, s toplo podvleko za zimo, zelo lični in lahki. Velikost po cm. Vsi 4 pari veljajo samo gl. 280. Razpo. šilja po povzetj. ali če se pošlje denar napre-

S. URBACH, eksport čevljev

Krakov št. 363.

Zamena dovoljena, tudi denar brez neprikl. nazaj; riziko torej izključen. 3539

Franc Stupica

Ljubljana

Marije Terezije cesta 1.

7 Ančnikovi hiši zraven „Figovca“

priporoča slamoreznice, mlatilnice, čistilnice, gepeljne, preše za grozde in sadje, samokolnice, pluge in brane najboljšega izdelka;

dalje: sesalke za vodo in gnojnice, pocinkane, asfaltirane, svinčene cevi za napeljavno vodo, razne tehtnice z uteži, štedilnike, kuhinje, oprave, nagrobne križe, nakovala, privlake žage in kotle za klajo in žganje.

Portland in Roman cement železniške šine in traverze, poljski mavec. 1109-34

Mizarstvo, tesarstvo in ključavnicearsko orodje

ter vse druge, v železno stroko spadajoče predmete.

Vedno velika zaloga špecerijskega blaga.

Razglas.

Deželni odbor kranjski bo dal od 1. januarja 1905 sledeča poslopja znova proti požaru zavarovati:

- 1.) deželni dvorec v Ljubljani,
- 2.) deželno blaznico na Studencu.

Podrobnosti o zavarovanju se poizvedo pri deželnem stavbinskem uradu. Ponudbe za prevzetje zavarovanja je vložiti do 20. decembra t. l. pri deželnem odboru.

Deželni odbor kranjski v Ljubljani

dne 5. decembra 1904.

3534-1

Novost! H. Sienkiewicz Novost! Rodbina Polaneških

3 zvezki — Preložil Podravski.

Cena broš. K 10.—, vezano v en zvezek K 13.—, v 3 zvezke K 16.— priporoča kot

primerno božično darilo

založna knjigarna 3541-1

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

v Ljubljani.

Bogata izbira vse slovenske literature!

J. Gregorin, damski krojač,

modni salon

na Dunajski cesti št. 6, I. nadstr.

Usojam si vljudno naznanjati, da se nabaja moj modni salon od sedaj na Dunajski cesti šte. 6, I. nadstropje

(hiša Šober).

Zahvaljujem se kar najtopleje za dosedaj mi izkazano obilno naklonjenost ter prosim ob tej priliki vse svoje častite dosedanje naročnice, kakor tudi p. n. občinstvo sploh, da mi to naklonjenost ohrani tudi nadalje v novem prostoru ter zagotovljam, da bom vedno postrezal solidno in rečno kakor dosedaj samo s krojaškim delom. Z odličnim spoštovanjem

3512-2

J. Gregorin, damski krojač,

modni salon

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 6, I. nadstr. (hiša Šober).

II. vinski semenj

priredi

Gospodarska podružnica jastrebarska v trgu Jastrebarsko dne 17. decembra 1904.

Semenj se prične ob 11. uri dopoldne in konča ob 2. uri popoldne.

Prodajala se bodo vina iz jastrebarskega okraja, posebno iz gorice plešivčih, podokiških, svetojanskih, kraških in vivotinskih.

Letošnja vina so izvrstne kakovosti, ker obsegajo 8—10¹/₂ alkohola. — Pozivljamo zaradi tega vse, ki si žele nabaviti dobrih in naravnih vin, da posetijo ta semenj.

Gospodarska podružnica Jastrebarska.

M. Peklič s. r.

predsednik.

3538-1

Milutin Medur s. r.

tajnik.

Na najvišji ukaz Njegovega c. in kr. apostol. Voličanstva.

XXXVI. c. kr. držav. loterija

za civilne dobredelne namene totranske državne polovice.

Ta denarna loterija

edina v Avstriji postavno dovoljena

ima 18.435 dobitkov v gotovini

v skupnem znesku 512.980 kron.

Glavni dobitek znaša

200.000 kron v gotovini.

Žrebanje je nepreklicno dne 15. decembra 1904.

Ena srečka velja 4 krone.

Srečke se dobijo pri oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vorder Zolamtsstrasse 7, v loterijah, trafikah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Igralni načrti za odjemalce srečk zastojni.

Srečke se dostavljajo poštne prosto.

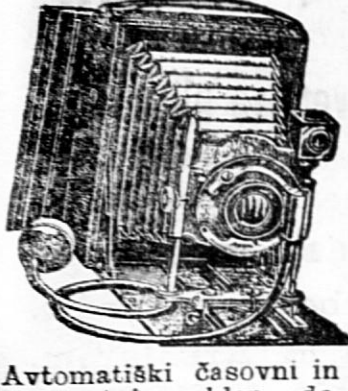
C. kr. loterijsko-dohodninsko ravnanstvo.

Oddelek za državno loterijo.

3220-8

Pasti

za podgane, dihurje, krte, miši itd.
 patentirani najnovejši ameriški sistem
 prodaja in razpošilja trgovina 2653-14
STREL v Mokronogu, Dolenjsko.
 Presenečeni uspeh lova se garantira. Cene jako nizke.

Fotografska manufaktura

FRUWIRTH & Comp., DUNAJ, VI.

Gumpendorferstrasse 12/9. 3366-4

Prve vrste kamere in vsekdar sveže utenzilije, bromovosrebrne povečave in moderno okvirje. Ilustrovani katalogi zastoj in franko. Ugodni plačilni pogoji.

„Specialni božični model“
 (kakor kaže poleg stoječa slika) zaklopna kamera 9x12 s 3 kasetami in kompletno izvrstno opremo v lepi leseni omarici.

Božična cena le K 50.—.

Avtomatski časovni in momentni zaklep do 1/100 sekunde.

MARASCHINO

ZARA

R Mahor

Zgodovinska povest iz francoskih časov na Kranjskem

„Pod novim orlom!“

je izšla.

Dobi se edino-le pri

Lav. Schwentnerju

v Ljubljani

Izšla po K 1-60, po pošti K 1-80. 1669-17

Po visoki kralj. dež. n. vladi proglašena za zdravilno rudninsko vodo

Apatovačka kiselica

naravna alkališko-muriatiško-litijska slatina, bogata ogljikove kisline

izvrstna kristalno čista namizna voda.

Glasovite zdravniške avtoritete pripisujejo tej slatini najboljši uspeh pri vseh boleznih prebavnih organov in požirnika, trganju in revmih, pri želodčnem, pljučnem, vratnem in vseh drugih katarjih, pri zlati žili, pri obistnih in boleznih v mehuru, pri kamenu, pri sladkorni bolezni, zrnatih in oteklih jetrih, gorečici in mnogih drugih boleznih. Preizkušeno izvrstno in nenačrtno sredstvo pri spolnih in mnogih drugih ženskih boleznih. Analizirala sta jo prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorni svetnik in kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Odlikovana na mnogih strokovnih razstavah s 15 zlatimi svinjicami.

„Upraviteljstvo vrelca Apatovačke kiselice“

Zagreb, Ilica št. 17. 487-85

Dobiva se po vseh lekarnah, drogerijah, restavracijah in gostilnah.

Zastopnik za Kranjsko: C. MENARDI v Ljubljani.

Zaradi opustitve trgovine oblastveno dovoljena

popolna razprodaja ur

zlatih, srebrnih, nikljastih, jeklenih, stenskih, ur na nihalo in budilk

pod tvorniško ceno.

FRIDERIK HOFFMANN

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 12.

Primerna božična darila!

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Avgust Žabkar

v Ljubljani, Dunajska cesta

železolivarna

strojna in ključavničarska delavnica

se priporoča slavnemu občinstvu in prečisti duhovščini v izdelovanje vseh v to stroko spadajočih predmetov:

napravo in popravilo različnih strojev

izdelovanje raznovrstnih mlinskih in žaginskih naprav, napravo turbin po najnovejših konstrukcijah in sistemih v poljubni velikosti.

Naprava različnih transmisij za vsako industrijo.

Nadalje najrazličnejša dela iz litega in kovanega železa in sicer: **grobne križe, kotle, peči, vrtno klop, mize, stebre, trombe za vodo itd.**

Naprava najrazličnejših konstrukcij in sicer: **železne strešne stole, mostove, rastlinjake za vrtnarstvo raznih sistemov, kakor tudi vseh stavbinskih in ključavničarskih del: železne ograje, vrata, okna, strelivo in štedilnike raznih velikosti.**

Izdelovanje žičnih pletenin za vrtno ograje, pašnike, travnike itd.

Načrti in proračuni so na zahtevanje na razpolago, vse pa po primernih tovarniških cenah.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Gostilno

dobro idočo, v mestu ali predmestju, prevzajem s 1. februarjem 1905.

Prijazne ponudbe pod „Gostilna 1905“, poste restante, Ljubljana. 3487-3

Oprava

za trgovino

kakor pudelni, štelaže itd.

se ceno proda pri

J. S. BENEDIKTU v Ljubljani

v Prešernovih ulicah št. 3.

Hot novost

priporočam:

Pero Družbe sv. Cirila in Metoda

Škatljica Kr. 2— po pošti Kr. 2-20

Stenski koledar

za leto 1905.

Cena 40 vin., po pošti 50 vin.

Mali skladni koledar

za leto 1905.

Cena 50 vin., po pošti 60 vin.

Jernej Rahovec

trgovca v Ljubljani 3473-2

Sv. Petra cesta št. 2.

Kavarna

„Ilirija“

je vsako soboto in nedeljo in vsaki praznik celo noč odprta.

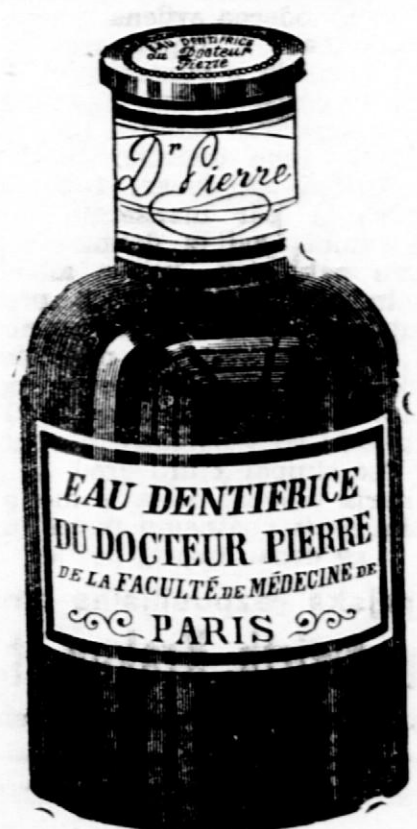
Fric Novak

kavarnar 3660-9

Kolodvorske ulice št. 22.

GRAND PRIX

Pariška svetovna razstava 1900.

EAU DENTIFRICE

DU DOCTEUR PIERRE

DE LA FACULTE DE MEDECINE DE PARIS

Svetovnoslavna usna voda.

Dobiva se povsod. 2921-19

Anton Askerc 2-141

Zlatorog.

To krasno národno pravljico o Zlatorogu je pesniško obdelal sedaj Askerc, in to popolnoma drugače, nego je bila znana doslej po Funktovem prevodu nemške Baumbachove idile. Askerc se je tesneje oklenil pravljiske snovi tako kakor jo je bil zapisal rajni Deschmann ter pridržal tudi demona „Zelenega lovca“. Tako je ustvaril Askerc iz národne pravljice čisto novo, svojo epsko pesnitev; zato se nadejamo, da zaslovi sedaj med nami tudi njegov izvrstni, slovenski „Zlatorog“.

Izšel je v založbi

L. Schwentner-ja

v Ljubljani

in volja broširan 1 K 60 h, po pošti 1 K 70 h.

Privatna plesna šola

v dvorani hotela „pri Maliču“.

Najboljše večerno razvedrilo za boljše družbe je strokovni kurz za dame in gospe iz boljših rodov in vsak ponedeljek ob 8. in petek ob 8. zvečer, kjer se poučujejo najmodernejši plesi.

V kratkem se otvori kurz za otroke po lastni lahki metodi. P. n. rodovine vjudno prosim, da izvolijo takoj vpisati svoje otroke.

Posebne ure vsak čas dneva za privatne družbe in v dvorani in v privatnih hišah.

Prijave in vpisovanja vsak dan od 11. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne v hotelu „pri šlonu“, soba št. 73.

Z odličnim spoštovanjem

Giulio Morterra, plesni učitelj.

3509-2

Vsekdar najnovejše prave

GRAMOFONE

in plošče v veliki izbiri se dobijo le pri zastopniku Nemške deln. družbe za gramofone

RUDOLFU WEBER

urarju

Ljubljana

Dunajska, cesta št. 20

(Hribarjeva palača nasproti kavarne „Evropa“).

1716-48

TRGOVINA Z MODNIM IN SVILENIM BLAGOM TER POTREBŠČINAMI ZA KROJAČE IN ŠIVILJE

ERNEST SARK

LJUBLJANA

Dvorski trg št. 1.

1870 Ustanovljeno 1870

Trgovina s perilom in modnim blagom

C. J. HAMANN

priporoča naslednje predmete: 2976-9

za lovce in turiste

lovske telovnike, lovske dokolenice, lovske nogavice, snežne kape itd.

Za gozdarje

nepremočljive dežne plašče in ovratnike, usnjate gamaše, lovske klobuke, kape itd, vse le prve vrste izdelki.

Za pošteno postrežbo jamči tvrdka

C. J. HAMANN

dobavitelj perila c. in kr. Visokosti, raznih častniških uniformiranj, zavodov itd.

Denar

vsakemu, v vsakem znesku, proti malim obrestim, brez poroka in brez intabulacije

se ne dobi nikjer, ampak če hočete dobro in ceno jesti in piti, potrudite se v

A. Razbergerjevo restavracijo

v Ljubljani, sv. Petra nasip št. 37, poleg jubilejnega mostu.

Samo pristna naravna vina iz Dolenjske, Štajerske in Hrvaške. Vina v steklenicah, peneča vina, šampanjee. Fini dunajski pelinkovec.

Puntigamsko salonsko marčno pivo, vsaki dan okusno pripravljeni zajtrk, kosilo in večerja na izbiro. Mrzla in gorka kuhinja ob vsakem času. Fini zajterkovalni goveji

~~~~~ goiaž samo 12 vinarjev. ~~~~~

Lepi prijazni prostori. * * Za družbe oddeljene sobe. Tukajšnji in vnanji časopisi na razpolago.

Ker sem si naklonjenost slavnega občinstva v svojih prejšnjih prostorih, najzadnje v restavraciji Jurij Auerjevih dedičev „pri Belem konjčku“ z trudom pridobil, prosim tem bolj za isto, ker mi je sedaj res mogoče vse častiti gg. goste postreči le z dobrim pivom in vinom, s slastno jedjo in točno postrežbo. Priporočam se za prireditve skupnih obedov, godovnih gostovanj, ženitovanj in drugih razveseljevanj. Za preganjanje mačkov in drugih tacih zverin bodem imel posebne prostore.

Priporočaje se bilježim s odličnim spoštovanjem

3388-6

A. Razberger, restavrat.

Ustanovljeno 1. 1862.

Telefon šte. 584.

RUDOLF GEBURTH
c. in kr. dvorni strojnik

DUNAJ, VII., Kaiserstrasse 71, vogal Burggasse.
Največja in najboljše zaloga

peči

navadnih in tudi najeleganterje opremljenih.

Specialiteta: V vseh barvah v ognju emaillirane peči. Regulacijske polnilne peči od K 18— naprej.

Štedilniki, ognjišča in strojna ognjišča vseh velikosti.

Plinove peči, peči z železnimi pečnicami, peči za peko, sušilni aparati itd. 3144—10 Specialni katalogi zastoj in poštne prosto.

Ernest Hammerschmidt naslednik 3474—2

MADILE, WUTSCHER & Co.
trgovina železnin in kovin
v Ljubljani, Valvazorjev trg šte. 6.

Velika zaloga kuhinjskega orodja in hišne oprave.

„The Gresham“
zavarovalna družba za življenje v Londonu.

Filijala za Avstrijo: 2043—6
Dunaj, I., Giselastrasse št. 1
v hiši društva.

Društvena aktiva dné 31. decembra 1903	kron 208.669.245—
Letni dohodki na premijah in obrestih v letu 1903	„ 31.994.339—
Izplačila za zavarovalne in rentne pogodbe in za povratne kupe itd. od obstajanja družbe (1948)	469.518.100—
Med letom 1903 je društvo izpostavilo 5613 polic z glavnico	42.992.712—
Kot varstvo za avstrijske zavarovance je vlada priznala nastopne vrednosti:	
Zaloga družbe pri c. kr. državni centralni blagajni na Dunaju je znašala 14. aprila 1904	K 26.416.938 10 nom.
Posestvo na Dunaju	1.050.000 —
Posestvo v Pragi	490.000 —
Izplačana posojila zavarovancem	3.605.734 13
	K 31.562.672 23

Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge daje brezplačno

Generalni zastop za Kranjsko in Spodnje Štajersko
v Ljubljani, na Franc Jožefovi cesti 17
pri **GVILONU ZESCHKO.**

NB. Ravnotam se tudi sprejemajo spretni in zmožni agenti in zastopniki.

Pozor!

Vsakdo zasluži 20%, kdor naroči uro!

Ker nameravam obdržati v svoji zalogi samo izdelke prvih švicarskih tovarn Union — znamka Union — ter druge fine ure, sem odločil čez par tisoč žepnih ur (švicarskih), katere prodajam **20% ceneje** kakor doslej. Za vse te ure jamčim pismeno! — Kdor torej želi dobro uro po nizki ceni, naj ne zamudi te ugodne prilike!

Brilanti so obrestovan kapital!

Cena brilantom se viša od dne do dne, zato naj se vsakdo požuri kupiti si jih sedaj, dokler je cena še nizka.

Za prav mnogobrojna naročila se vljudo priporoča z vsem spoštovanjem

Franc Čuden
urar in trgovec v Ljubljani.

Glavna trgovina: Prešernove ulice nasproti frančiškanskemu samostanu. Filijalka: Glavni trg nasproti rotovžu. 4.9—50

Zahtevajte cenike!

Največja zaloga! Najnižje cene! Zanesljivo blago!

Božična in novoletna darila.
Praške zdravilne 3199—2

šunke

pripoznane od vseh zdravniških kapacitet kot najboljše.

V. CHMEL
Praha, Spálená ulica št. 7.
Cenovniki zastoj in franko.

Prísten

domač BRINJEVEC

preizkušen na deželnem kemičnem preizkuševališču za živila v Ljubljani.

Liter 2 kroni. 3

Razpošilja v vsaki množini

IVAN MALI
v Škofji Loki.

Prima trboveljski in dolenjski

kosovni premog

priporoča na odzvetje po 10 colcentov ali višje, na dom postavljeno, po nižji ceni zaloga premoga

J. PAULIN
lastnik premogokopa 3355—6
Ljubljana, Marijin trg šte. 1.

Varuj ženo!

Za vsako rodovino važno ilustrovano knjigo o premo-gem blagoslovu z otroki razpošilja s prepisi več tisočev zahvalnih pism tajno za 90 h v avstr. znamkah gospa A. KAUPA Berlin S. W. Lindenstrasse 60.

Veliko presenečenje!
Nikdar v življenju več take prilike!

500 komadov za gl. 180.

1 prekrasno pozlačena, 36 ur idoča precizijska ura z verižico, natančno idoča, za kar se 3 leta jamči. 1 moderna svilena kravata za go spode, 3 komadi ff žepnih robcev, 1 eleg. prstan za gospode s ponarejenim žlahtnim kamnom, 1 dulec (ustnik) za smotke iz jantarja, 1 elegantna damska broža, novost, 1 prekrasno žepno toaletno zrcalce, 1 usnjat mošniček za denar, 1 žepni nožek s pripravo, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vsi iz double zlata s patentiranim zaklepom, mičen album s 36 prekrasnimi slikami, 5 šaljivih predmetov, ki vzbujajo pri mladih in starih veliko veselost, 1 jako koristno navodilo za sestavljanje pisem, 20 predmetov, potrebnih za dopisovanje, in še čez 400 raznih predmetov, ki so v domačiji neobhodno potrebni. Vse skupaj z uro vred, ki je sama tega denarja vredna, velja samo gl. 180. Razpošilja proti poštenu povzetju, ali če se denar naprej pošlje

Dunajska razpošiljalna trvdka
Ch. Jungwirth, Krakov št. 105.
NB. Za neugajajoče se vrne denar.

Tovarna pečij
— ustanovljena 1. 1888. —

Založnik avstrijskih državni uradnikov
ces. kralj.

Alojzij Večaj
Ljubljana

Trnovo x Opekarska cesta x Veliki stradon št. 9

priporoča vsem stavb-nim-podjetnikom in sl. občinstvu svojo veliko zalogo najtrpežnejših in sicer od najmodernejših prešanih in poljubno bar-vanih do najprostejših prstenih pečij

različnih vzorcev kakor: renaissance, barok, got-ske, secesion itd. kakor tudi štedilnike in krušne peči lastnega in doma-čega izdelka po najnižjih cenah ter je v svoji stroki popolnoma izvežban.

Ceniki brezplačno in poštne prosto. 10

Voda! Voda! Voda!

Prva in edina domača trvdka za vse vodovodne naprave.

Inženir in vodni tehnik

K. LACHNIK
stavbeni podjetnik

Fran Josipova cesta 7 v Ljubljani Bethovenove ulice 4

prevzema sestave načrtov in proračunov za vodno preskrbitev kakor tudi brezhibno izvršitev takih naprav po zmernih cenah.

— Tehnične izjave so brezplačne. —

Tudi načrti so brezplačni, ako se izvršitev stavbe poveri tvrdki.

Najboljša izpričevala o 25 vodovodnih napravah na Kranjskem, izvršenih pod osebnim vodstvom lastnika trvdke, so vsakočasno na razpolago. 3356—4

Uvažno naznanilo *

Je gotovo pričetek božične prodaje v specialni trgovini

— **Antona Šarca** —
v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 8.

Po silno nižjanih cenah se bo prodajalo:

Usakovrstno damsko perilo, moške srajce, barvaste in bele, namizje h kavi, namizni prti, serviete itd.

— Hravate in žepni robci v največji izbiri. —

Zaradi opustitve pa se prodajo pletenine, moške in ženske nogavice

za vsake sprejemljivo ceno.

3471—3

Velika božična priložnostna

prodaja traja od ponedeljka 5. decembra 1904 do 24. decembra 1904.

40% rabata vsakomur.

Moške in deške obleke, zimske in športne suknje, kožuhi za mesto in za potovanje, damske jo-pice, paletoti in ovratniki, kožuhovinasti koljerji in mufi se za vsako ceno oddado

v „Angleškem skladišču oblek“
v Ljubljani, Glavni trg št. 5. 3510—3
Z velespoštovanjem Orosl. Bernatovič.

Buks

Čujte in strmite Amerikanci!

Cena iz Buksa čez Francosko v New-York samo **gl. 64.**

Cena Ljubljana — Buks samo 5 gl. 3 kr.

„All' right Patner!“ Ako hitiš na Buks, tam se boš vozil

1155—37 **zanesljivo le 6 do 7 dni!**

Vsa natančnejša pojasnila daje zastopnik generalne agenture LOUIS KAIZERJA (za vso Švico)

IVAN BIHELJ
v Buksu (Švica).

Buks Švica

Vabilo na naročbo „Ljubljanskega Zvona“.

„Ljubljanski Zvon“ bo praznoval prihodnje leto svojo petindvajsetletnico.

Petindvajset let — dolga doba v sedanjih kratkoživnih časih, ko podjetje izpodriva podjetje, ko so se tudi pri literarnih začetkih često pojavlja trgovska spekulativnost in je v več nego enem pogledu čimdalje težavnejše, resno vršiti vzvišeno nalogo leposlovnega lista!

Lepo vrsto leposlovnih listov smo Slovenci že imeli, a niti eden ni čakal ni približno te starosti, ki jo je dosegel „Ljubljanski Zvon“, in to navzlic temu, da mu nikdar ni manjkalo grobokopov — ne skritih, ne očitih! „Ljubljanskemu Zvonu“ niso bila neznana razna nelepa prizadevanja, da bi se mu izpodkopala veljava in vpliv, a prezrl je vse, in niti tedaj, ko so ga devali brez vidnih razlogov na proskripcijski indeks, ni storil ničesar v svojo obrambo, smatrajoč tako bojevanje za nedostojno in zanašajoč se na moč resnice in nepremagljivost idej, ki jih zastopa in ki so določale vselej smer in pravec vsemu njegovemu delovanju! Mirno in samozavestno je hodil „Ljubljanski Zvon“ svojo ravno pot, vedno vzvišeni cilj pred očmi: privedi ljubljani narod slovenski do prave duševne svobode, do istinite prosvete, do čiste, od nikakih nizkotnih namenov skaljene umetnosti! Mirno in samozavestno je hodil „Ljubljanski Zvon“ svojo pot, a zdaj, ko mu je praznovati svojo petindvajsetletnico, ne more njegovih velikih zaslug za našo umetnost, za naše slovstvo utajiti nihče! —

Petindvajset let — dolga doba za obstanek leposlovnega lista še pri večjih narodih, kaj li pri nas Slovencih! Da ima naš list tako dolgo vrsto let za seboj, je najboljši dokaz, da je stvar, ki jo zastopa, dobra in da smatrajo oni sloji našega naroda, v katerih ima „Ljubljanski Zvon“ svojo zaslombo in ki jih po pravici zavemo cvet slovenske inteligence, njegov obstanek še vedno za živo potrebo — dejstvo, ki odpira našemu listu tudi za bodočnost najlepšo perspektivo! . . .

Tiho, brez hrupa hoče praznovati „Ljubljanski Zvon“ svojo petindvajsetletnico, prizadevajoč si samo, da se ne ohrani le na višini, do katere se je kot leposloven list popel, ampak da se dvigne po možnosti še više. Nikakih panegirikov, nikake glasne hvale si ne želi „Ljubljanski Zvon“ ob svoji petindvajsetletnici — hvalisanje, ki često nima drugega namena, nego prikrivati uboštvo, bodi drugim! — pač pa si želi tistih simpatij in tistega priznanja, ki se kaže v dejanski podpori, duševni in gmotni. Takih simpatij, takih dokazov priznanja prosimo iskreno, ker le tako je možno doseči smoter, za katerim so stremili vsi dosedanja uredniki „Zvonovi“, za katerim stremimo resno i mi, le tako je mogoče vršiti geslo: Vsekdar naprej!

Naj bi bili vsi zavedni Slovenci ponosni na list, kakršen je „Ljubljanski Zvon“, naj bi vsakdo po svoji moči pripomogel, da bi naš ugled, ki ga je zanesel „Ljubljanski Zvon“ v širni svet, nikdar ne zatemnel, in naj bi zlasti naši pisatelji nikdar ne zabili, da gre zasluga za veljavo, ki jo je priboril „Ljubljanski Zvon“ slovenskemu imenu celo v inozemstvu, v prvi vrsti njim in nikomur drugemu! Ta zavest naj bi jih izpodbujala in bodrila še k nadaljnjemu požrtvovalnemu delovanju!

Program ostane „Ljubljanskemu Zvonu“ dosedanja, ni nam ga torej treba objavljati iznova. Da ni povoda izpreminjati ga, za to govori dejstvo, da se število naročnikov in sotrudnikov „Zvonovih“ množi, kar pričča, da so zadovoljni z njim oboji.

A če bi bilo odveč, razvijati iznova načela, ki so nam merodajna pri urejevanju lista, bodi nam pa vendar dovoljeno, podati kratek prospekt za bodoče leto, iz katerega prijatelji „Ljubljanskega Zvona“ izprevidijo lahko, da smo storili vse, da postane 25. letnik „Zvonov“ vreden vrstnik svojih prednikov.

S poetičnimi proizvodni priznanih naših pesnikov in pesnic je „Ljubljanski Zvon“ še vedno bogato založen, a obljubljenih mu je tudi mnogo lepih novih stvari.

Da radi pripovednih spisov „Ljubljanski Zvon“ v preteklem letu niti za hip ni prišel v zadrego, so se njegovi čitatelji lahko uverili. Še manj skrbi imamo v tem pogledu za prihodnje leto. Kakor smo že lani omenili, piše gosp. dr. Ivan Tavčar za naš list velik zgodovinski roman „Izza kongresa“. Žalosten dogodek, ki je gosp. pisatelja pretresel tako, da je moral prekiniti svoje delo, je vzrok, da s priobčevanjem njegovega spisa ne moremo pričeti že v začetku leta. Najbrž se zgodi to s pričetkom drugega polletja. Roman bi zaradi obsežnosti itak ne mogel iziti ves v enem letu!

Priobčevati pa začnemo v prvi številki prihodnjega letnika daljšo povest gospoda Ivana Cankarja. Od tega pisatelja hranimo tudi še drugo, krajšo povest. Od drugih pisateljev imamo na razpolago sledeče daljše in krajše povesti: „Zmaga“, „Etap“, „Kmečka povest“, „Stroj“, „Iz dnevnika nezveste žene“, „Tajne sile“, „Zločinec“, „Nadčlovek“ in druge. Gospod Milčinski nam je naklonil svojo šaloigro „Brat Sokol“, ki se uprizoni v kratkem na našem odru, in pa satiro „Davorin Trn in pogrebno društvo zadnja čast“. Gosp. Engelbert Gangl nam je poslal povest „Devojka in žena Mare“, a spiše za nas še povesti „Smrt kapetana Hrnjaka“ in „Izgnance“. Od gospoda J. Trošta imamo povesti „Zamolčani odgovor“ in „Gospa Ela“.

Veselilo bo naše čitatelje slišati, da nas namerava gospod dr. Ivo Šorli poslej redno zalagati s črticami in krajšimi povestmi. Enako podporo sta nam obljubila tudi gosp. Josip Kostanjevec in gospa Zofka Jelovšek.

Od številnih člankov, ki smo jih bili obljubili lani, smo mogli letos zaradi nedostatnosti prostora priobčiti le nekatere. S posebnim veseljem naznanjamo, da namerava gosp. Pavel Grošelj v novem letniku nadaljevati svoje zanimive „Zapiske“, ki so po pravici vzbujali toliko pozornost, ter razpravljati pod posebnimi zaglavji o interesantnih in važnih prirodoslovnih problemih.

Eden prvih člankov, ki jih priobčimo prihodnje leto, bode gosp. Janeza Trdine prezanimivi spis „Dve ljubici“, s katerim bodo čitatelji „Ljubljanskega Zvona“ prav posebno zadovoljni.

Na vrsto pride dalje spis „Herbert Spencer“, ki nam ga je napisal gosp. dr. Ivan Žmavc, da se seznani „Zvonovi“ čitatelji nekoliko natančneje s tem „filozofom razvoja, napredka in svobode“. Isto tako objavimo že lani obljubljene „Črtice o burji“ iz peresa g. dr. Hinka Dolenca.

V članku „Četrto stoletje slovenskemu slovstvu na braniku“ bo očrtal gosp. dr. Tomišek objektivno pomen in zasluge, ki jih ima „Ljubljanski Zvon“ za naše slovstvo.

Izmed potopisov objavimo „Italjanske vtiske“ gosp. dr. Vladimirja Foersterja. Potopisov nam pošlje tudi gosp. Petruška iz Rusije.

Posebno lepih stvari prinese „Ljubljanski Zvon“ prihodnje leto izpod peresa gosp. dr. Fr. Derganca, in sicer ciklus „Pozabljene pesmi“, dalje vrsto beletristično-filozofsko-političnih obrazov pod skupnim naslovom „Izpod Smoka in Semenica“ ter daljši spis „Materijalizem“, v katerem obravnava gosp. pisatelj historično in aktualno to filozofsko strujo. Zanimivih člankov so nam obljubili dalje gosp. dr. Ivan Prijatelj, ki biva sedaj v Parizu, gosp. dr. J. C. Oblak in gosp. dr. Janko Šlebinger.

Izmed manjših stvari, ki so nam na razpolago, naj navedemo tu samo članek „Kdaj je bil Trubar v Loki“, ki nam ga je napisal gospod prof. Luka Pintar.

Tudi listek ostane v „Zvonu“, kakršen je bil dosedaj. Upamo pa, da se število onih naših sotrudnikov, ki so nam pošiljali prispevkov za listek, še pomnoži. Opozarjamo na to, da plačuje „Ljubljanski Zvon“ tudi za krajše stvari nagrade. Ako kdaj kdo nagrade ni prejel, je vzrok temu samo to, ker se ni vedelo za njegov naslov. Dogodi se to zlasti lahko ob začetku in koncu počitnic, in naj bi nas iz tega vzroka vsi oni naši sotrudniki, ki izpreminjajo med letom svoje bivališče, vselej takoj o tem obvestili ter nam natanko navedli svoj naslov! — Ker nam je prostor za listek tesno odmerjen, si želimo zanj kolikor mogoče kratkih, a jedrnatih in aktualnih doneskov.

Končno naj omenimo še, da izide „Ljubljanski Zvon“ za svojo petindvajsetletnico v novi opremi. Sliko na ovitku, novo glavo in nove začetnice je izgotovil mladi umetnik naš, akad. slikar gosp. Maksim Gaspari. Kar daje umotvorom, ki jih predstavljajo njegove risbe, posebno vrednost, je dejstvo, da so vzklile vse iz domačih motivov.

Tako upamo, da bo prihodnji letnik „Ljubljanskega Zvona“ docela ugajal!

„Ljubljanski Zvon“ izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po eden pot na mesec v zvezkih ter stane za vse leto 9 K 20 h, za pol leta 4 K 60 h, za četrto leta 2 K 30 h. Za vse neavstrijske dežele znaša naročnina po 11 K 20 h na leto. — Posamezni zvezki se dobivajo po 80 h.

Uredništvo „Ljubljanskega Zvona“.

